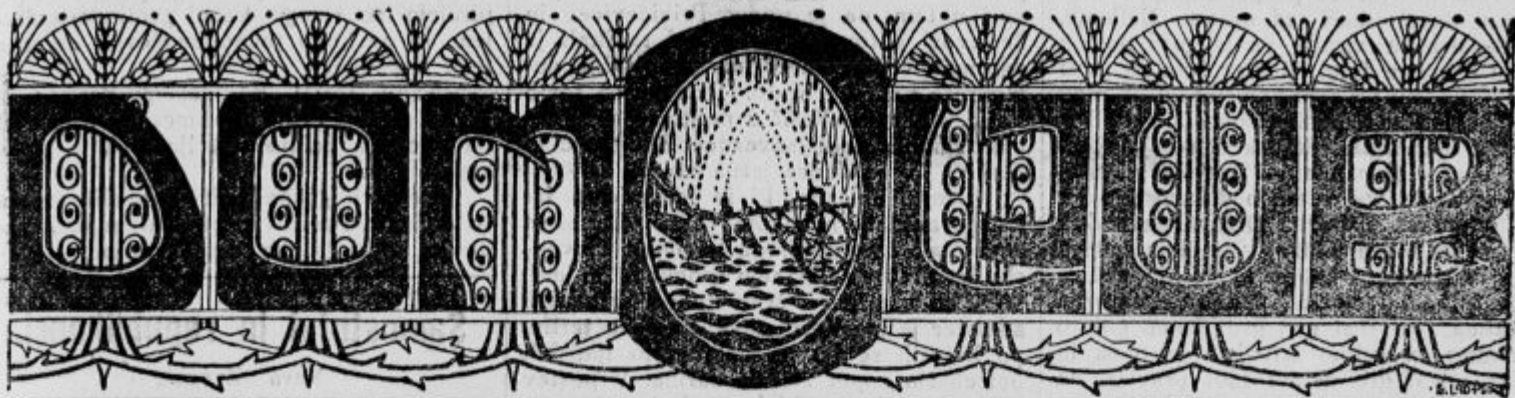


NOVI



Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. R. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu »Novega Domoljubaa,
naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu »Novega
Domoljuba«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Kakšno osnovno šolstvo zahteva slovensko ljudstvo?

Predvsem zahtevamo *svobodo*, da si izberemo šolo, kakršno sami hočemo, zato ker smo svobodni državljani demokratične države!

Pa kakšno šolo hočemo? Tako, ki bo vzgajala *celega* človeka za njegove bodoče življenske naloge, tako da bo otrok dober in koristen član družine, občine, Cerkve, dežele in države. Vsi ti socialni organizmi ali socialne skupine imajo pravico, urejati šolsko vprašanje!

Prvo in največjo pravico do tega imajo tisti, ki imajo prvo dolžnost skrbeti za vzgojo svojih otrok. To so *družine, to so starši*. Oni so v prvi vrsti pred Bogom odgovorni za vzgojo svojih otrok; šola je pomočnica družine. Zato nimajo stahi le pravice, marveč *naravnost dolžnost*, govoriti in odločevati pri ustanavljanju in urejevanju šol in nastavljanju učiteljev, ki so namestniki in pomočniki staršev. Zato je jasno, *da brez staršev ne more nobena država pravično izdelovati šolskega zakona!*

Iz družin sestojijo *občine*. Tudi občina mora imeti vpliv pri urejevanju šol in nastavljanju učiteljev. Ako je šola le v rokah države in ne tudi občine, se kaj rado zgodi, da izgube družine svoj vpliv na šolo, marveč da stopi šola celo v nasprotje z družino. Zato imajo občine pravico: 1. *odločevati, kakšna bo štola v občini* in 2. *imeovati ali predlagati učitelje*.

Socialen organizem v naši državi je tudi katoliška Cerkev. Cerkev ima božje poslanstvo skrbeti ne le za verouk, marveč tudi za katoliško *vzgojo katoliških otrok*. Zato po pravici zahteva od katoliških staršev, naj ti »skrbje za versko in нравno, za dušesno in državljansko vzgojo svojih otrok«. Vse šole pa, kjer so katoliški otroci, v skladu s členom 1372. člen cerkvenega zakonika: »V pouku ne le ne sme ničesar biti, kar bi nasprotovalo katoliški veri in нравnosti, marveč *verska in нравna vzgoja mora biti na prvem mestu*«. Vsi katoliški državljani, katoliški starši, občine in poslanci katoliške veroizpovedi so pa v vesti dolžni

spolnjevati zapovedi katoliške Cerkve! Mi katoličani — in to smo Slovenci po veliki večini — zahtevamo svobodo, da moremo izvrševati svojo versko dolžnost tudi v šoli! Zato zahtevamo od države za vse katoliške otroke katoliške šole!

Katoliške šole pa zahtevamo tudi po načelu svobodne šole. V naši državi velja verska strpljivost in enakopravnost ver. Zato imajo *pri nas* vsi državljani katerakoli vere pravico, po načelu svobodne šole, zahtevati *versko* ali konfesionalno šolo. Kaj so to: verske ali konfesionalne šole? To so pravoslavne, katoliške, protestantske, židovske in muslimanske šole; v njih poučujejo in vzgajajo otroke, ki so ene in iste veroizpovedi, učitelji, ki so z otroci iste veroizpovedi, v duhu tiste veroizpovedi. — To splošno pravico do konfesionalnih šol mi katoličani zahtevamo tudi zase. Po načelu svobodne šole zahtevamo tudi mi odločno: dajte katoliškim otrokom katoliške šole!

Verske, katoliške šole zahtevamo. Mi katoličani odklanjamo nekatoliške mešane ali neutralne ali simultantske šole. Mešane šole nam prepoveduje 1374. člen cerkvenega zakonika: »Katoliški otroci naj ne hodijo v nekatoliške, neutralne ali mešane šole, ki so odprte tudi nekatoličanom.«

Verske, katoliške šole zahtevamo. Nočemo šol, kjer bi bil verouk le neobvezen učni predmet kakor na primer petje ali risanje; *krščanstvo ni privesek!* Pa mar že zadostuje, ako je verouk obvezen predmet? Nikakor; niti če je prvi obvezen predmet! Krščanski verouk je še nekaj več kot samo šolski predmet. Bog, Cerkev in stahi zahtevajo in morajo zahtevati, ne le, da otrok zna krščanski nauk, marveč da tudi po svoji sveti veri *živi!* Zato ne zadostuje le verouk v šoli, marveč šola mora tudi *versko-nравno vzgajati!* In Cerkev nam celo veli, da mora biti »verska in нравna vzgoja na prvem mestu!« Sveta vera mora prešinjati in prepajati vse človekovo, otrokovo življenje; zato se mora ves pouk vseh pred-

metov, v kolikor zadevajo vero in нравnost, *vršiti po načelih katoliške vere*. Tudi mora katoliška šola skrbeti za to, da se otroci versko udeležujejo: molijo, hodijo k sveti maši, prejemajo sv. zakramente, delajo duhovne vaje.

Pri vzgoji je zgled prvo. Zato je nujno treba, da so na katoliških šolah tudi vsi učitelji katoliški in da zlasti *zgodno katoliško žive!*

Tako šolo hočemo! Ako smo res v državi, ki je versko strpljiva, mora biti strpljiva tudi z nami, katoličani; svobodna država naj da tudi nam katoličanom svobodo, da storimo svojo dolžnost in si uredimo šolo, ki bo resnično katoliška, ne pa na pol, kakor je bila ona v stari Avstriji!

Čemu bi se pa država bala verskih ali konfesionalnih šol? V taki verski, zlasti katoliški šoli ne bo sledu sovražstva do katke druge vere, ker pristna krščanska ljubezen uči ljubiti drugoverca in obsojati le njegovo zmotol!

V takih konfesionalnih šolah je pouk najbolj enoten; nosi ga isto skupno versko prepričanje. Enotnost, sloga in edinstvo pa je velevažna za to, da se pouk mirno in uspešno vrši.

Država naj bi se bala konfesionalnih



Da sém kot rožica, lilija,
da vedno se smejem vesela
to je zasluga najboljšega,
slovečega mila —

„Gazela“

šol? Mar ni za narod in državo ne le silno koristno, marveč naravnost živo potrebno npravno življenje bodočih državljanov? Samo vera in versko prepričanje pa daje otroku dovolj moči za npravno življenje. Versko-npravna vzgoja pa je prvi namen vsake osnovne šole! Katera šola pa služi tako vsa temu prvemu namenu kakor prav verska ali konfesionalna šola?

Pa mar izgubi država z uvedbo konfesionalnih šol najmanjšo pravico? Konfesionalne šole naj ostanejo državne, to je: da jih država podpira. Država pa obdrži nadzorstvo vsega pouka, v kolikor zadeva časno blaginjo, za katero je, če kje, gotovo v naši novi domovini, splošna izobrazba potrebna. Ta čast gre gre danes gotovo državam: da veliko žrtvujejo za pouk in omiko. Zato gre državi tudi pravica, da zahteva od šole vse, kar je za državljansko izobrazbo potrebno in ima v tem oziru nadzorstvo. Mi obsojamo le to, kar je državi sami pogubno, a to je monopol ali samo-oblastvenost države v šoli. Država more mnogo pomagati ljudstvu v šoli, ali staršev nadomestovati ne more. V eni zadevi nima država besede v šoli, a to je prva in gl: na zadeva: versko in npravno vzgojo nadzorujejo le starši in Cerkev! S tem se država le razbremenjuje in se ji olajša niena dolžnost. — Šolski državni monopol pa bi bil državi poguben; usužnjeval bi važne socialne organizme: družine, starše, Cerkev! Mar bi to dobro delo celemu državnemu organizmu? Celotelo je zdravo le, če vsak njegov ud neovirano izvršuje svoje opravilo!

Država naj torej da socialnim skupinam to, kar jim gre: svobodo pri urejevanju šolskega vprašanja! Le ta svoboda jamči državi za srečno bodočnost, red in blagoslanje! Mi vsaj ne bomo odnehali zahtevati to svobodo, ker ne smemo odnehati. Zato smo osnovali društvo »Krščanska šola«, v katero bi se moral vpisati vsak katoličan naše države, ako se še ni!

Slovensko katoliško ljudstvo zahteva po načelu svobodne šole katoliškim otrokom katoliške šole!

Pašič hudo bolan. Še ena bolezen.

Belgrad, 20. junija.

Dvoje boleznii imamo beležiti v Belgradu: Stari Pašič je nevarno obolel. Ob enem pa razsaja naprej znana stara bolezen: Vedno hujše izmozgavanje Slovenije t davki.

Današnja sobota je bila zopet izvanredno zanimiva. Sinoči in danes se širijo vesti o težki bolezni Nikola Pašiča. Mož ima raka na jetrih in želodcu. Ob enem se mu je tudi razil žolč. Cela vrsta zdravnikov ga preiskuje in išče leka. Tokrat Pašičeva bolezen ni politična (kujavica), ampak je mož resno bolan. Pri starosti 83 let tudi ni nobeno čudo. Najmočnejša vladna stranka — srbski radikali — so vznemirjeni. Ako Pašič umre, je zatonila slava in edinost njegove stranke in radikalnega kluba v skupščini. Pašič še ni umrl, a že se njegovi ljudje na skrivnem

prepirajo za politično dedščino. Eno je gotovo, da bo Pašičeva bolezen in smrt radikale ločila na več strank. Notranja politika bo šla drugim pravcem. Vse govori o tem, da je padec Pribičevičev in Žerjavov gotova stvar. Med radikali je ogromna večina za to, da samostalne demokrate vrže na cesto. Drži jih še samo Pašič. Ko zgine Pašič s političnega življenja, zginejo tudi »zvezde« Pribičevič in Žerjav! To je danes jasna stvar!

Druga bolezen, ki jo imenujemo izmozgavanje, se nadaljuje, se širi. Danes je zopet tak dan, katerega bo imelo slovensko ljudstvo v žalostnem spominu. 20. junij 1925 bo zapisan v črno knjigo. Finančni minister je predložil nove carinske tarife, po katerih se bo na celo vrsto ljudskih potrebščin zopet zvišala carina. V poštev pride tu železo, obleka, sol, bencin, galica, kmetske potrebščine itd. Z novo tarifo se bo neznosna draginja še povečala! O tem bo treba za »Domoljuba« napisati poseben članek, da bodo naši ljudje videli, kako »dela« za ljudstvo ona vlada, v kateri sedi dr. Gregor Žerjav. (Glej članek v današnjem gospodarskem delu. Op. ur.) Nadalje je finančni minister danes predložil zakonski načrt o novih dvanajstih za september. S temi dvanajstinami hoče vlada vzdržati vse stare davke in jih še celo zvišati. Torej bo kuga izmozgavanja divjala dalje. Ko sta poslanca Kulovec in Kremžar v svojih današnjih govorih opozarjala vlado in vladno večino, da Slovenija teh strašnih bremen ne prenese, se je Žerjav v ministrski klopi zadovoljno smehljaj. Priče smo vsi poslanci Jugoslovanskega kluba.

Druge pomoči ni zoper to kugo, nego da storimo vse, da sedanjo vlado vržemo. Poslanci SLS bomo skupno z našimi zavzniki to borbo nadaljevali in jo tudi izvedli.

Proti delavcem.

Belgrad, 21. junija.

Ministrstvo financ je izdalo potom finančne delegacije navodilo (uputstvo), kako se naj zaračunava nov davek na telesno delo, za katerega sta 1. aprila glasovala dr. Žerjav in Pivko.

Ta davek bo znašal približno 7% od vsega zaslužka, ker se bodo naložile nanj razne doklade.

Glasom navodila bodo plačevali ta novi (delavski) davek: sluga, služkinja, kuharica, dojilja (?), sobarice, kočijaži, hlapci, vsi poljedelski delavci (orači, mestni delavci, pometači, delavci pri vseh obrtih in trgovinah, delavci v vseh zasebnih tovarnah in podjetjih.

Davek bodo odmerili ne samo od zaslužka v gotovem denarju, ampak med zaslužek se bo računalo tudi hrano, stanovanje, luč, kurjavo, obleko in druge naturalne dajatve. Na Štajerskem bodo ta nov davek plačevali viničarji tudi od zemlje, ki jo dobijo za svoj zaslužek od gospodarja.

Navodilo finančnega ministra pravi, da bodo ta davek izterjevali štirikrat na leto,

vsakrat za tri mesece. Gospodarji bodo morali davčni oblasti vsak mesec poslati seznam o zaslužku zaposlenih delavcev. Za plačilo davka jamči gospodar. Predpisujejo se stroge kazni proti gospodarjem, ki ne bodo točno izvrševali določbe tega navodila.

Tako torej! Po zaslugi Žerjava in Pivka se bo prihodnje mesece izterjeval od ubogega delavskega ljudstva ta nesocialen davek.

Delavci, gospodarji! Zahvalite se za to dobroto Pašičevim radikalom in Žerjavovim samostalnim demokratom!

Samostojni in republikanci.

Nova »Zveza«.

»Kmetijski list« in »Slov. Republikanec«, to je Pucljev in Prepeluhov list sta prenehala. Pripravila sta še vsak svoje pristaše na združitev samostojnežev in nekdanjih republikancev in s tem končala svoje kratko življenje. Domoljub je že pisal o tem, da se samostojneži in republikanci zblizujejo in drug drugega podpirajo. Napovedali smo tudi, da bo prišlo do združitve teh dveh strank. Prva stopinja te združitve je »Zveza slovenskih kmetov, obrtnikov in delavcev«. Pod ta naslov mislijo poloviti vse, kar je proti naši stranki. Kakor vsi nasprotniki, si seveda tudi oni domišljajo, da bodo na tak naslov ujeli tudi kakega našega pristaša.

Kaj jih družijo?

Zakaj se izpreminjajo prejšnji nasprotniki v prijatelje? Dobro vedo, da razbiti v razne stranice proti naši stranki nič ne zmorejo in da pri vsakih volitvah čisto izginejo. Ker pričakujejo v doglednem času volitev v oblastne skupščine, se torej združujejo, da bi takrat odtrgali naši stranki mandatov. To je poglavitni vzrok, da gredo skupaj. Sicer pripovedujejo pri prostemu človeku, da se bore proti »klerikalizmu«, proti »farovski komandi«, toda koncem koncev je njih vseh cilj razkristjanjenje človeške družbe, naj se tega vsi zavedajo ali ne. Če se tudi tu in tam sporeko med seboj, vendar proti SLS vsi potegnejo skupaj. To je tudi tista točka, kjer so vodilni možje Žerjavove demokratske stranke in vseh teh malih strančic, ki se sedaj zblizujejo, popolnoma edini.

Spet korak — za nami.

Zanimivo je pri tej združitvi zlasti eno dejstvo. Nova zveza naj bi obsegala kmete, obrtnike in delavce. In v to novo zvezo vstopajo tisti samostojni kmetje, ki so tako povdarjali povsod da so samostojni kmetje

Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, poleg hotela »Union«.
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestva, proti
poroštvu i. t. d.

NOVICAR

in da morajo imeti svojo posebno kmetško stranko. Sedaj gredo vsi skupaj pod eno zastavo. Marsičesa se je Pucelj v zadnjih letih od nas naučil. Iz navdušenega centralista, pripoveduje, da je postal avtonomist in sedaj je naenkrat začel zastopati tudi načelo, da spadajo v politično stranko vsi stanovi. Mi moramo na tej spreobrnitvi gospodu Pucelju samo častitati, toda prav tako moramo povdariti, da je precej dolgo trpelo, da se je mož toliko spametoval. Koliko nepotrebneega sovraštva je napravil v kmetških vaseh s svojo stranko, koliko ljudi je preslepil s svojimi na videz novimi mislimi, sedaj pa naenkrat priznanje, da je imela prav samo Slovenska ljudska stranka! Mi smo vedno stali na stališču, da more politična stranka biti le enotna, to je, za vse ljudske sloje in vse stanove. Politična stranka si namreč stavi kot svojo nalogo, urediti po svojih načelih človeško družbo, to pa obstoji iz najrazličnejših stanov, ki se morajo med seboj podpirati, če hočejo, da se bo celoti kolikor toliko dobro godilo. Res je kmetški stan posebne važnosti, zlasti v naši državi, kjer ima ogromno večino, kjer je gospodarsko silno na slabem, in se mu mora za to obračati kar največja pozornost, toda pri tem politična stranka ne sme zanemarjati tudi nobenega drugega stanu. Zato si je naša stranka nadela ime »ljudska«, to je za vse ljudstvo, vse stanove in vse sloje. Danes hvala Bogu, so prišli do tega spoznanja tudi tako imenovani samostojneži.

Kako se gospod Prepeluh levi,

ni treba na dolgo razkladati. Vsem je znano, da je iz krvavo-hudega jugoslovanskega socialnega demokrata postal slovenski avtonomist in iz tega spet priden Radičev agitator. Danes vidi svojo rešitev v obljubi s samostojneži. Posebnega okusa mora biti kmet ali delavec, ki se mu tako prekučevanje ne gabi.

Rekli smo že, da nas veseli, da prihajajo voditelji samostojnih kmetov polagoma do spoznanja, da je le naša pot v političnem življenju pravilna. Da so jih razmere prignale do tega, je najboljše znamenje, da je SLS zasledovala vedno pravilno politiko. Ne smemo pa pozabiti, da smo hodili po pravi poti le radi tega, ker temelji naše delo v poštenju, v močni volji koristiti svojemu narodu in v doslednem vršenju dolžnosti do bližnjega.

Dne 1. aprila sta liberalna poslanca za Slovenijo dr. Žerjav in dr. Pivko glasovala za ogromne nove davke, in sicer za 2% davek na delo (podjetja odtegujejo delavcem celo 3,4%), podvojitve invalidskega davka, za 12% obresti zastalnih davkov itd.

Dne 13. junija 1925 je glasoval dr. Pivko v narodni skupščini proti predlogu SLS, da se zniža dohodninski davek ter da naj se ta davek pobira tudi v Srbiji.

Obleke

kupite najugodnejše pri

JOS. ROJINA v LJUBLJANI.

d Poslanca Sernec in Brodar v Žireh.
Dne 22. t. m. je obiskal po povodnji prizadete kraje v naši občini g. poslanec Brodar. Naslednji dan pa se je pripeljal naš poslanec g. inženir Sernec. Oba gg. poslanca sta prišla naravnost iz Belgrada, da se na licu mesta prepričata o škodi povzročeni po povodnji. Tako sta gg. poslanca videla, kako je voda razdejala vse poljske pridelke. Zares žalosten pogled je na travnike in njive, ker vidiš samo gramoz, marsikje do metra visoko. G. poslanec Sernec je izjavil, da bo storil vse, da dobimo vojaške oddelke, da bodo izčistili njive in travnike gramoz, ker je izključeno, da bi prizadeti mogli sami to storiti. Oba gg. poslanca sta tolažila in dajala pogum prizadetim, ker je sigurno, da mora država tukaj priskočiti na pomoč z izdatno podporo. Žirovci smo Jugoslovanskemu klubu tembolj hvaležni, ker se je tudi v parlamentu prvi zavzel za nas, kar pa se tiče gg. Brodarja in Serneca, sta ravno ona dva vsak po svoji stroki — inženir in kmetovalec — najbolj upravičena in verodostojna opazovalca in poročevalca opustošenja v žirovski in poljski dolini. Gg. poslancema pa se tem potem iskreno zahvaljujemo za pomoč in naklonjenost vsi prizadeti Žirovci.

d Za pomoč od neurja prizadetim krajem. Poslanec Kremžar in tovariši so vložili vprašanje na vlado, v katerem zahtevajo pomoč občinam višnjegorskega okraja, ki so bile poškodovane po toči in neurju dne 18. junija.

d Nova cerkev sv. Frančiška v Šiški. Z didanjem nove cerkve sv. Frančiška v Šiški se je začelo teden po beli nedelji. Dozdaj so položeni betonski temelji za stene in stebre ter temelj zvonika iz železobetona. Dodelani so tudi podstavki za stene in do malega za vse stebre. Tudi stene na pročelju in severni strani ter v kornem delu so dosegle že višino do približno 5 m. V nedeljo 28. junija je prevz. g. knez in škof dr. A. B. Jeglič blagoslovil temelje in vogelni kamen ter opravil sv. mašo na prostem, obredu je prisostvovala velika množica ljudstva.

d Slovesna sv. maša po vzhodnem obredu v ljubljanski stolnici. V nedeljo, 12. t. m., bo ob priliki kongresa za proučevanje vzhodnega bogoslovja v Ljubljani v stolni cerkvi škofovska slovesna sv. maša po vzhodnem slovanskem obredu. Pevski zbor »Ljubljana« bo ob tej priliki pel staroslovanske cerkvene pesmi. Maševal bo škof dr. Njaradi iz Križevcev.

d Dom duhovnih vaj, delo očetov jezuitov v Ljubljani, se bliža dovršitvi in bo kakor upamo ob Velikem Šmarnu otvorjen. V tem domu bodo teden za tednom lahko delali po 3 dni duhovne vaje naši možje in fantje iz vseh slojev. Kdor ve, kaj so duhovne vaje, kaj se pravi, za tri dni se pogrezniti samo v notranjost svoje duše in spoznavati sebe, svoj končni namen in živ-

ljensko pot, ki vodi do njega, ta ve, kakšen blagoslov so take duhovne vaje ne samo za dotičnega, ki jih dela, temveč tudi za družino, ženo in otroke ter za javno življenje. Verske poglabitve nam je toliko bolj treba, čim bolj se svobodomiselnici trudijo npravno in versko naše ljudstvo zamočviriti s svojim umazaniam časopisjem in nennavnimi romani. — Dom stane čez en milijon dinarjev, ki so vzeti na dolg. Veliko dobro delo naredi vsakdo, kdor žrtvuje en »kamen« za Dom v znesku 50 Din. Pole v resnici dobrega dela, ki ga s tem naredi, bo deležen še 365 sv. maš, ki se bodo od 1. oktobra dalje skozi celo leto brale za vse darovalce »kamnov«. »Kamni« se morejo tudi zbirati po dinarju in ko je zbrana celotna vsota, naj se pošlje po pošni položnici, ki jo brezplačno dobiš na vsaki pošti, na naslov: Jezuitski kolegij, Ljubljana, poštna št. 12.475.

d Ukinitve vinarske šole v Mariboru. V Mariboru obstoji že 53 let uspešno delujoča vinarska šola. V zadnjem času se širijo vesti, da namerava poljedelski minister to šolo odpraviti. Zato je poslanec dr. Hohnjec protestiral pri kmetijskem ministertvu proti tej nameri, če res obstoji.

d Davčne vknjižbe. Dr. Žerjav in dr. Pivko sta glasovala za tako ogromne nove davke, da jih slovenski davkoplačevalec ne more več plačevati, ker nima denarja. A davčna oblast si zna pomagati. Ker na davčni dražbi noče nihče nič kupiti, se je davkarija začela vknjiževati na posestva. Na ta način bodo kmalu naše kmetije državna last, gospodarila, orala in žela boča pa dr. Žerjav in dr. Pivko.

d 70 letnica Kat. društva rokodelskih pomočnikov v Ljubljani se je obhajala preteklo nedeljo in pondeljek zelo slovesno. V soboto zvečer so rokodelci igrali v opernem gledališču lepo igro: »Stanovitni kraljevič«, v nedeljo zjutraj je bila v uršulinski cerkvi slovesna služba božja, potem pa je bilo v Rokodelskem domu zborovanje, na katerem so poleg predsednika kanonika Stroja govorili poslanec inž. Dušan Sernec, dr. Rožič in bivši minister Jože Gostinčar. Zborovanje se je popoldne nadaljevalo. Zvečer se je vršil koncert, v pondeljek pa so se peljali člani na Bled.

d Otvoritev novega postajališča. V nedeljo, 5. julija, se otvori na progi Ljubljana—Rakek med postajama Brezovica in Preserje novo postajališče v Notranjih gorah.

d Protizakonitost. Sodišče je že tolikokrat potrdilo, da naše žerjavovske oblasti postopajo proti zakonu, da smo se na to že navadili. Pretekli teden se je zopet pečalo sodišče s protizakonitim postopanjem naših oblasti. Izidor Florjančič, posestnik iz Dravelj, je namreč očital ljubljanskemu okrajnemu glavarju in velikemu županu, da sta postopala protizakonito, ker sta razpustila občinski odbor v Šiški. Izidor je za to očitjanje prišel pred sodišče. Sodišče pa ga je

oprosilo z utemeljitvijo, da je bilo postopanje velikega župana v resnici protizakonito.

d Nova maša. Dne 5. julija t. l. ob 10. uri bo na Brezovici pri Ljubljani nova maša, ki jo bo daroval č. g. Ign. Slanc iz kongregacije gg. lazaristov iz Ljubljane. Gospod novomašnik je doma iz Vnanjih čoric pri Ljubljani.

d Nov šaljev list »Saturac« je začel izhajati v Ljubljani.

p Odpor proti liberalni strahovladi. Glavni odbor slovenske radikalne stranke je šel v Belgrad pritoževati se nad nasilji, jih izvajajo žerjavovci v Sloveniji celo nad radikali. Žerjavovci si zelo vztrajno kopljejo zaslužni grob.

d Nasilje. Žerjavovci, ki preganjajo vse kar je slovenskega in krščanskega, so pregnali z Bleda učiteljico domačinko, ki ima na Bledu družino ter poslali namesto nje Srba.

d Za Orlovski dan v Šent Vidu nad Ljubljano je dovoljena polovična vožnja na železnici. Pohitite v Šent Vid in oglejte si razstavo dobitkov loterije za zgadbo Ljudskega doma.

d Razsvetljava na Bledu ob priliki prihoda kralja in kraljice je bila zelo slaba in so bili izletniki zelo razočarani. Če blejski gospodje mogotci že naprej baharijo po časopisih, da bo razsvetljava naravnost »bajna«, potem naj drže svojo besedo, sicer ne bo drugo leto nobenega izletnika več na Bled, čeprav bi bila razsvetljava v resnici bajna. Bled itak zelo težko živi, naj se mu nikar še na ta način škoda ne dela.

d Avtomobil pod konjem. Dne 21. t. m. se je peljal g. župnik Vaclavik iz Gotovelj na Stajerskem s svojim vozom proti Vrbju. Stranska pot, ki pelje na glavno cesto, je mimo sedaj bujno rastočih hmeljskih sadrov tako, da je bil pogled na glavno cesto nemogoč. Ravno ko pripelje župnikov voz na glavno cesto, pridrvi mimo z velikansko naglico neki avtomobil in trčnje avtomobila z vozom, odnosno s spretdaj vozečim konjem je bilo neizbežno. V tem trenutku pa potegne hlapec, ki je vodil konja, z vso silo z vajetmi konja nazaj s tako močjo, da se je konj vzpel na zadnje noge, avtomobil pa je drvel z vso silo naprej pod stoječim konjem. Vsled močnega sunka, s katerim je hlapec potegnil konja nazaj, se je voz z g. župnikom sicer prevrnil, a hvala Bogu brez vsake nadaljne nesreče in sta gospod župnik kakor tudi hlapec izšla iz tega skrajno nevarnega položaja brez kake poškodbe.

d Neurje nad Spod. Laknicami. 18. t. m. je strašno neurje zdelalo pri nas drevje in hiše. Velike lipe, orehi, jablane vse leži po tleh, kakor bi jih posekal. Cesta je bila nekaj časa za promet zaprta, ker je drevje ležalo čez cesto. Vsi jarki, prehodi in kanali so zasuti s peskom. V Bogniči vasi ni bilo nič boljše. Strela je ubila človeka in zažgala kozolec. Mirna je radi naliva izstopila; odnesla je s seboj veliko mrve; kar je je ostalo, je pa vsa blatna.

d Strela je udarila 25. junija ob 7 zvečer, v strelovod župne cerkve na Kopanju. Pod jabolkom, kjer je bila žica skupaj stak-

njena, je visel majhen košček žice in tako je šla strela po njem in se razpršila po tleh. Nekaj strele je preletelo v župnijska vrata ter jih popolnoma razbilo. Pobitih je bilo tudi več šip na oknih. Škoda znaša na župnišču okrog 5000 kron.

d Strela je udarila dne 22. junija v hlev posestnika Stefana Verbič, po dom. Selatnik, v Malih Dolah. Ogenj se je bliskoma razširil. Bila je nevarnost, da se zanese ogenj v bližini stoječa poslopja. Domači za ogenj pravočasno zapazili ter se rešili živino. Zgorelo je mnogo slame in orodja; ker je bila zraven klet, so zgoreli vsi sodi in pijača je šla po tleh. Škoda se čeni na več tisoč.

d Cerkvem rop v Šmihelu pri Novem mestu. V torek zjutraj 23. t. m. ob 4 je prišel cerkvenik v farno cerkev in opazil, da so vrata na desni strani glavnega vhoda v cerkev vlomljena. Ko pride do oltarja, vidi, da so na oltar stresene male sv. hostije in so vrata v tabernakelj odprta in tabernakelj oropan. Vzeta je lepa baročna monštranca, umetniško delo iz prvovrstnega materiala s sv. hostijo vred, in ciborij, iz katerega je vlomilec sv. hostije stresel na oltar. Ali se je rop izvršil zvečer ali ponoči, se ne da dognati, bil pa je zvečer velik vihar z dežjem in le tako si je mogel drzniti vlomilec v cerkev sredi hiš. Zaenkrat še ni sledu za vlomilcem.

d Ubit na svojega godu dan. V soboto večer 20. t. m. so se zbrali v gostilni Fr. Darovec v Gor. Straži fantje iz raznih vasi. Kakor je že navada, je prišlo tudi ta večer do prepjra in sicer med fanti in med Vincencem Resnikom iz Dol. Straže, ki se je prejšnji mesec oženil. Ta je odšel iz gostilne z maščevalnim namenom. Čakal je zunaj Ivana Nose iz Rumanje vasi. Na nesrečo pa je prvi prišel ven njegov brat Alojzij Nose, katerega je napadel z nožem in mu zadal 3 rane, 2 v ramo, 1 pa v vrat. Fant je zjutraj okoli 6. ure vsled izkrvavitve umrl in sicer ravno na godovni in rojstni dan. V nedeljo 21. junija je bil star ravno 18 let, pa je ležal na parah. Zločinca so aretirali v nedeljo dopoldne v Novem mestu in je takoj svoje dejanje priznal, a prav hladnokrvno. To so žalostni sadovi gostiln in slabe vzgoje zanikrnih staršev.

d Na smrt obsojena morilca. Pretekli teden sta stala pred mariborsko poroto morilca 42 letni mizar Ivan Zlahtič in njegov pomočnik 30 letni Franc Čič, ki sta 11. dec. ponoči umorila čevljarskega mojstra Mikla v Studencih pri Mariboru, njegovo ženo in 7 letno hčerko. Zlahtič se je že petkrat zagovarjal pred sodiščem radi umora, pa se mu je vedno posrečilo izgovoriti se, to pot pa mu nobena zvižaja ne bo nič pomagala. Oba morilca sta bila obsojena na smrt, kar sta oba kar dovolj mirno sprejela.

d Poštni tat v uradni obleki. V Ljubljani so zaprli uradnika na glavni pošti Ivana Svetela, ki je že dalje časa odpiral ameriška pisma ter jemal iz njih dolarje in dolarske čeke. Dasi je mož, ki se je šele pred kratkim poročil, trdil, da je odprl samo eno pismo, so odredili na njegovem stanovanju preiskavo, ki je prinesla na dan, da je ta gospod že dalj

časa izvrševal ta stranski a plodonosni poklic.

d Velik potres v Ameriki. V državah Montana in Wyoming v Združenih državah je v mestu Sv. Barbara razdejal potres mnogo po 10 nadstropij visokih hiš. Podrla se je tudi katoliška cerkev.

d Kazan, Volčji pes. Spisal James Oliver Curwood. Poslovenil P. V. B. Ljudska knjižnica, zvezek 19. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broširanemu izvedu 18 Din, trdo vezanemu v platno 30 Din. Ta kanadski roman je eno največjih del ameriškega slovstva in je vzbudil velikansko pozornost. Preveden je bil takoj skoro v vse moderne jezike in je povsod imel nenavaden uspeh. To je živalski roman, a pusti daleč za seboj živalske pripovedke Angleža Set. Thompsona ali pa Ruyard Kiplingove povesti iz indijske džungle. Kazan ni samo povest iz življenja volkov in lovcov v severnih kanadskih pustinjah, temveč je obenem tako napet roman, da ga oni, ki ga je začel čitati, ne more odložiti, preden ga ni prečital do konca. Kar se tiče napetosti, se more kosati z vsakim modernim detektivskim romanom. Opozarjamo bralce na izredni užitek, ki jim ga bo nudil ta roman.

d Knez Serebrjani. Roman iz časov Ivana Groznega. Ruski spisal Aleksej K. Tolstoj, prevedel A. Benkovič. Cena za ude Družbe sv. Mohorja broširan Din 31—, vezan Din 40—; za neude broširan Din 41-30, vezan Din 53-40. — Ta obsežni zgodovinski roman je izšel kot 5. zvezek »Mohorjeve knjižnice«. Krasni roman, ki je bil na Ruskem uveden v vse šole in ljudske knjižnice, je tako zanimiv, da ga ne moreš odložiti, ko si ga pričel brati. V tej izredni knjigi se jasno zrcali ruska duša in nam daje slutiti to, kar je prišlo med vojno: krvava revolucija. Ta knjiga je naravnost potrebna za vsako knjižnico in za vsakega posameznika, ki zbira lepo čtivo. Cena je za debelo knjigo (31 pol obsega) zelo nizka.

MED BRATTI IN SESTRAMI.

Žalostne razmere vladajo na goriskih ljudskih šolah za slovenske otroke. Vse učiteljstvo je italijansko in ne zna slovenskega jezika, otroci pa ne razumejo italijanščine. Celo krščanskega nauka se ne uče v svojem materinem jeziku in vsled tega seveda hičesar ne znajo.

Novomašnika. V Gorici sta bila v mašnika posvečena Slovenca gg. Viktor Stanič iz Sv. Križa in Natalij Kjačić iz Dolenjega Mersa v slovenski Benečiji.

Povodenj v Idriji. V Idriji in okolici je 18. t. m. nastalo strašno neurje. Več ur je neprestano lilo, tako da je voda v hipu napolnila vse grape in struge ter poplavlila mesto in polja. Odnášala je zemljo z drevjem in cele dele gozdov. Mnogo mostov je podrtih; Poškodovane so tudi rudniške in električne naprave. Škode je za več milijonov lir.

500letnica farne cerkve v Št. Petru pri Gorici. Letos preteče 500 let, odkar je bila zgrajena farna cerkev v Št. Petru pri Gorici. V vojni je bila cerkev porušena in jo še niso obnovili. Župljani so se že po-

NAZNAMILA

n Delavski tabor se vrši v nedeljo 5. julija na Homecu. Spored: Ob 9 sv. maša s primernim govorom v župni cerkvi na Homecu. Po sv. maši pred Društvenim domom delavski tabor, na katerem bodo govorili delavski voditelji. Pri sv. maši in na taboru bo svirala delavska godba iz D. M. v Polju. Popoldne ob 2 rožnivenška pobožnost s kratko procesijo po hribočku. Ta dan se popoldne v cerkvi blagoslove vrtnice. Po slovesnih litanijah v Društvenem domu igra »Izgubljeni raj«. — Delavci v kamniškem okraju, pohižite ta dan na delavski tabor na Homecu!

n Orlovski odsek na Vačah obhaja v nedeljo 12. julija petnajsetnico obstoja po sledečem sporedu: Popoldne ob pol 10 sprejem in odhod v župno cerkev, kjer bo sv. maša. Popoldne ob 3 javna telovadba. Pri vsej prireditvi svira godba. Vsi prijatelji orlovstva iskreno vabljeni!

n Novomesko orlovsko okrožje bo imelo letos svoj javni nastop v Toplicah pri Straži dne 12. julija. Spored: Ob pol 11 sprejem Orlov in nato obhod. Ob 11 sv. maša s pridigo na prostem poleg cerkve. Govori in masuje novomeški g. prost K. Cerin. Ob 12 skupno kosilo in nato telovadna skušnja. Ob 2 pete litanije v cerkvi. Ob 3 javna telovadba, pri kateri nastopijo Orli in Orlice vsega okrožja ter domači naraščaj. Med telovadbo govor in deklamacija. Po telovadbi prosta zabava s srečelovom in šaljivo pošto. Preskrbljeno bo za dobro postrežbo z jedili in pijačo. Sodeluje združen mešani zbor katoliških prosvetnih društev iz Novega mesta in Smihela, ki bo pel pri sv. maši in po telovadbi, ter godba obrtnega društva iz Novega mesta. Telovadba in prosta zabava bo »na Taboru« — na vrtu poleg pisarne finančne kontrole. Najsrasnejši razgled po okolici. — Prijatelji orlovstva, udeležite se prvega večjega orlovskega nastopa v Toplicah v čim večjem številu! Gostje in člani iz Novega mesta gredo v Toplice z vlakom ob pol desetih popoldne, vrnejo se z vlakom ob 10 zvečer. Zaprošena je polovična vožnja za vso doljenjsko progno.

n Gorice. Orlovski odsek z naraščajem in orleški krožek iz Preddvora priredi v nedeljo 5. julija ob 3 popoldne telovadno akademijo v društveni dvorani v Goricah z bogatim sporedom. K obilni udeležbi vabimo Goričane in okoličane. Bog živil!

n Korosko orlovsko okrožje ima svojo prireditev dne 12. julija na Prevaljah. Spored bo sledeči: Ob 8 zjutraj sprejem članov in gostov na kolo-dvoru, ob 10 sv. maša in pridiga, nato obhod po Prevaljah. Popoldne ob pol 2 slovesne večerice, ob 2 javna telovadba na Fari z jako zanimivim sporedom. Sodeluje domača godba. Na telovadišču bo preskrbljeno tudi za vsakovrstna okrepčila. — Zveza z vlakom, zlasti iz Maribora, jako ugodna. Prijatelji katoliške mladine! Nasvidenje 12. julija v našem lepem Korotanul! Bog živil!

n Kat. prosvetno društvo v Kropi priredi v nedeljo 5. julija ob 4 popoldne pri kapelici v Kropi cerkven koncert. Na sporedu je 14 točk, ki jih proizvajajo mešani zbor, orkester in orglje. Dobitek je namenjen za nabavo novih zvonov pri kapelici.

n Naraščajski dan na Brezjah. Dne 5. julija priredi Radovljiška orlovska srenja naraščajsko telovadbo. Ob 3 popoldne so litanije, potem javna telovadba obojnega naraščaja celokupne srenje. — Prijatelji orlovstva, pridite pogledat naše malec! Bog živil!

n Priporočamo obrtno šolo na Rakovniku v Ljubljani. Kdor želi, da se mu fant temeljito nauči rokodelstva in da obenem ostane veren in pošten, naj se obrne na vodstvo salezijanskih obrtnih šol na Rakovniku, da mu pošljejo natisnjene pogoje za sprejem. Stroški za prehrano znašajo povprečno komaj 32 kron dnevno. Sprejemajo se le zdravi dečki, ki so dopolnili vsaj 13. leto in se

novno obrtni na pristojne oblasti, da cerkev čim prej obnovijo.

Občinske volitve v Čepovanu. Pri občinskih volitvah v Čepovanu, ki so se vršile 4. junija t. l., je prodrla krščansko-narodna lista.

POLITIČNI ZAPISKI

p *Morska kača*. Takozvana pogajanja med Hrvati in radikali se vlečejo v nedogledno daljavo kot morska kača. Radičevci vedno govore, da bodo vsak čas uspešno zaključena, dočim jih Pašič čisto po balkansko vleče za nos. Da bi radičevce še bolj potegnili, je imenoval tri zastopnike radikalne stranke, ki naj se »pogajajo« z radičevci.

p *Pašičevi namestniki*. Ker je Pašič resno bolan in ni misliti na to, da bi kmalu okreval, je imenoval svoje namestnike v radikalni stranki, ki naj ga zastopajo in obveščajo o vseh zadevah. Vendar ne smejo ničesar narediti brez klubovega sklepa, kakor so na drugi strani tudi vezani na mnenja in navodila Pašiča samega. Ti trije možje so: Marko Trifkovič, Ljuba Živković in Marko Gjuričič. Ti so povsem pašičevci. S tem, se zdi, sta Ljuba Jovanovič in Laza Markovič, ki delata za sporazum navidezno zopet potisnjena v ozadje.

p *Velik boj proti davčni preobremenitvi* vodijo sedaj v Belgradu poslanci SLS. V finančnem odboru se obravnavajo nove dvanajstine, s katerimi se zopet povišujejo davki. Dr. Kulovec je ponovno govoril, da Slovenija plačuje sorazmerno mnogo več davkov kot drugi deli države in da naše davčne oblasti potem še veliko več iztirjajo, kot je predpisano. Odločno je zahteval, da se izplačajo Sloveniji cestni dolgovi. Finančni minister pa ne odneha. Za nove dvanajstine, v katerih se zopet povišujejo davki, je zopet glasoval Žerjavov poslanec dr. Pivko.

p *Radičevske mandate* je narodna skupščina po trimesečni komediji končno overovala.

žele učiti mizarstva, strugarstva, krojaštva ali čevljarstva. Učna doba traja štiri leta. Dnevno imajo dečki po 5 ur dela in 3 ure šole. Vstop je dne 1. septembra.

n *Okrožna pevska prireditev v Kamniku*, ki bi se morala vršiti 5. julija, je preložena na jesen. Napovedane skupne vaje odpadejo. — Vljudno vabimo vse gg. pevovodje in gg. kapelnike tamburašev na sestanek, ki bo 6. julija ob 2 popoldne v Domžalah (šola).

n *Mokronog. Katoliško prosvetno društvo* priredi v nedeljo 12. julija ob 3 popoldne v farni cerkvi cerkven koncert. Na sporedu je 10 pevskih in 5 orgelskih točk. Pri orglah sodeluje g. Stanko Premrl, ravnatelj stolnega kora v Ljubljani. Ker je to prva prireditev te vrste v naši dolini, so tudi okoličani uljudno vabljeni.

n *Prostovoljno gasilno društvo v Dolskem* (ž. postaja Laze) priredi v nedeljo 5. julija veliko vrtno veselico na vrtu g. Zupančiča v Kamnici. Pričetek ob 2 popoldne.

n *Cerkvenik-pomočnik* se takoj sprejme pri župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani. Za cerkvenika se sprejme mladenič, ki je zadostil vojaški obveznosti in ima potrdilo domačega župnega urada, da je poštenega življenja in sposoben za to službo.

n *Novo odobreno zdravilo*. Ministrstvo narodnega zdravja je odobrilo lekarnarju Hočvarju iz Vrhnike njegovo že več let kot lastno specialiteto znano Aromatično železnato tinkturo pod imenom »Mr. Stanko Hočvarjeva Aromatična železnata tinktura«. Zdravilo se rabi zoper slabo prebavo, slabokrvnost in oslabetost. Stednica stane 20 Din in se dobi samo v lekarni na Vrhniki.

PO SVETU

Revolucija na Grškem. Na Balkanu ne mine skoro mesec in vedno imamo nove revolucije. Ni se še pomirila Bolgarija, ni še reda v Albaniji, pa je že izbruhnila revolucija na Grškem. Vlada namreč ni bila po volji oficirjem. Zato so kar čez noč z vojaštvom zasedli vsa javna poslopja v Atenah in pozvali vlado, da odstopi. Ker ta ni hotela takoj odstopiti, so pričele vojne ladje z morja obstreljevati vladno palačo, vsled česar se je vlada nato vdala in odstopila. Novo vlado so sestavili generali in je tako popolnoma od njih odvisna. Pravijo, da je nova vlada nasprotna prijateljskim odnosom z našo državo, ki jih je skušala uvesti prejšnja vlada. Tako imamo torej zopet enega neprijatelja več.

Na Kitaskem se boji nadaljujejo. Na stotine Kitajcev in tudi tujcev je že mrtvih. Dijaki, ki vodijo Kitajce v boju za osvoboditev iz odvisnosti tujcev, prirejajo po celi državi velike demonstracije in navdušujejo kitajsko ljudstvo. Tujci so povsod v veliki nevarnosti in so se vsi oborožili. Ženske in otroke so pa poslali na varno. V celi Kitajski je izbruhnil štrajk. Noben Kitajec noče služiti tujcem in morajo ti sami opravljati vsa dela, kakor se tudi ustanovili lastno policijo, ki naj jih štiti pred napadi Kitajcev.

Tudi v Maroku (francoska kolonija v severni Afriki) se boji med domačimi in francoskimi četami še vedno nadaljujejo. Marokanci hočejo na vsak način postati samostojna država in se z veliko vztrajnostjo bore proti Francozom, ki imajo že velike izgube.

Naši državljani zaprti v Bolgariji. Ob priliki zadnjih krvavih dogodkov v Bolgariji so tam aretirali in zaprti tudi več naših državljanov. Ker o njih ni bilo nobene poročila, je naš poslanik zahteval od bolgarske vlade obvestila, zakaj so bili aretirani. Vlada pa na to ni odgovorila. Govori se, da so aretirance v ječi usmrčili in jih pobili, kakor se je to zgodilo z mnogimi Bolgari. Ker o teh nesrečnežih ni nobenih poročil, je naša vlada ustavila izdajanje potnih listov za Bolgarijo, dokler bolgarska vlada ne pove, kje ima naš aretirance.

n **Državno zdravilišče na Golniku** sprejme več privatnih bolnikov s pljučno tuberkulozo v I in II. štadiju v zdravljenje. Neozdravljivi bolniki se ne sprejemajo. Dnevna oskrbina od 100 do 140 Din. Drugih izdatkov ni nikakih. Zdravilišče leži 500 m nad morjem ob južnem vzhodu Storžiča, pet kilometrov od železniške postajice Križe (proge Kranj—Tržič), ima milo podnebje brez megle, čist zrak; obsežne gozlove. Nova zgradba. Higijenske sobe z največ 6 posteljami, lasten vodovod, lastni vozovi za prevoz s kolodvora. Zdravljenje po modernih načelih. Hrana obilna in prvovrstna, petkrat na dan. Pojasnila daje uprava zdravilišča. — Prošnje za sprejem, pravilno kořkovane, opremljene s predpisanim zdravniškim izpričevalom, je vlagati na velikega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani.

Kmetско posestvo 12 jhovah, raznih kultur, z vinogradom, blizu Vidma ob Savi, ugodno naprodaj. Pojasnila zahtevajte pod št. 4133 pri upravi lista.

SIROM DOMOVINE

METLIKA.

(Raano.)

Pravzaprav v Metliki sami ni nič posebno novega, v okolici pa to in ono. Par stvari naj pride med svet. — Zvonove imamo že po celi fari, samo mestna pokopališna cerkev sv. Roka gleda še nema in žalostna na pogosto veselo in hrupno Metlika. Lahko bi se res mestni gospodarji kaj zganili. — V Draščih je bila prvo nedeljo junija lepa slovesnost. Prenovili so vasko kapelico in v slovesni procesiji so prene-li tja krasen kip Sreča Jezusovega. Vsa vas je bila navzoča in glasno so prisegali vsi božjemu Srečo posvečenje. — V Draščih so dobili tudi novo brigalno. Draga je, a potrebna. Kmalu bo blagoslovljena in tedaj bo tudi gasilna veselica. Pravijo, da bo brez plesa. Tako je prav! — V Slamni vasi so dobili v svojo podružnico nov lep tlak, na zeganjce bo pa gospod ves v novi mašini opravi. Slamnovetani so zadnja leta res podjetni. — Na Lokvici tudi popravljajo podružnico in so si nabavili prav lep nov mašni plašč. — Na Božakovem majo lep nov mrtvaški voz. Prvega so na njem peljali k Trem faram dne 14. junija Jurca Nomaniča, ki je umrl neporočen, star 67 let. Bil je blaga duša in nebenega alkohola ni pil, dasi je živel v vinskem kraju.

KOMENDA.

(Školska slavnost.)

Pričim v Rova, v Radomlje, Dob. Mengeš, Kamnik itd.: povsod neštevilni plakati, ki vsi valijo na velik sokolski sokočni pesizlet v Komendo. Pomislim: ves okraj vabljen, pa še sokolski izlet, škoda bi bilo zamuditi ugodne prilike, ko pa so tako rad poveselimi. Zato pa že kar v soboto mknem v Komendo, da si še pravočasno zasigram prostor. Tam zveč, da pride za manj najmanj 500 sokolov. To je pa lepo število in je zato prav, da se udeležim sprejema v Mostah. Pa sem bil razočaran. Ravno 54 bratov sokolov manj kot 500 jih je prišlo. — O telovadbi ne bom poročal. Naj je bilo z njo nezadovoljno celo jutro. Videl pa sem nekatere zanimivosti, ki bi bilo škoda, da se pozabijo. Izmeniten je bil sokolski popr. To je bil neki Ivan, kakor so ga sokolski zbratjec klicali. Zvečer sem ga opazil sukati se med gosti v članki pravoslavnega svečenika. Ne vem, kakšno svobensko čelo je imel na dnevnem redu. Mogoče je bil večernik. Ali pa je mogoče zbratjec in večernik poročal. — O moškem naraščanju poročal zvečer, da je izvajal sprostec vaje. Meni so se vedlo vsaj nekatero kar prostazke. Videl sem n. p. dva načelbudna sokolca, ko sta pozdravila nekoga žensko, ki je šla iz cerkve, takole: »Parja pa čisto, holiče Ežen 12 let star, drugi pa še manjši in vendar že vesta, da se mora v tem kraju olikano vesti. Sokoli pa hitro vzgajajo, sem si mislil. Mamec, če letete imeti kaj več takih evetov v hiši, če letite, da se bodo vaši otroci tudi proti vam tako spoštljivo vedli, kar k sokolom z njimi! Kakor sem zvedel, sta bila ta dva iz Kamnika doma. — Kmalu bi bil pozabil še nekaj. Došle goste je neki govornik pozdravil in izrazil želje, kaj bi sokolski duh predril stene sleherne koč. To mora biti močan in imeti trdo glavo ta sokolski duh, ki stene predrila! Drugo jutro so zgodnji potniki videli, da je res silen. Spal je sicer še pod mizo pred Vedotovo hišo, toče klohub je bil zagnal najmanj 10 metrov daleč od sebe. Svetli dan je tega sokolskega duha prebudil. In kmalu po 6. uri je začel pridirati proti vasi Križ. Med pridiranjem pa je nekčesa iskal sedaj v enem, sedaj v drugem gradu ceste. To sem opazil poslavljaje se od Komendo, zraven pa si mislil: Ta sokolski duh je pa že res tako močan, da je zmožen ne samo predrirati, temveč tudi podirati stene siromašnih koč in bogatih hiš.

DOL PRI LJUBLJANI.

(Davčne zadeve.)

Dopisnik Kmetijskega lista ne graja previzorih in krivično odmerjenih davkov, kar velja splošno za Slovenijo, ampak stika za račun, ki odkrivajo precejšnje umazanost njegove duše. Namigava na neke izredne dohodke gotovih pletarjev, vznikov ter s tem naravnost ovaža svoje sorojake

pravni oblasti, češ, le dajte jih. Ali ni s tem sam potrdil, da je res spiepel? Kar se tiče posebej še dohodnine, smo mnenja, da se ne bo nihče branil plačevati jo, samo dokazati je treba, da ima resnično toliko letnih dohodkov. Če je bil kdo do sedaj oproščen, ni to nobena krivica za druge, da je podana podloga oprostite. Ampak gotovim ljudem je strankarstvo in skodoželjnost popolnoma oslepila dušni pogled, da ne morejo več pravilno soditi o drugih. Da bi bil kdo iz vrst SLS pred leti odjedel podporo takajšnji požarni brambli, je nam docela novo. Le na dan z imenom dotičnega, prijeli ga bomo tudi mi, četudi bi bil naš politični pristav.

ST. JERNEJ NA DOLEJNSKEM.

(Žegnanje pri Sv. Miklavžu.)

Tudi letonji binkoštni ponedeljek je privabil — kakor vsako leto — veliko ljudi k sv. Miklavžu na Gorjancih. Poleg domačinov smo videli tudi Račane, Brusničane, Novomeščane, Metličane ter sosedo Hrvatice iz Sosice. Vreme je bilo ta dan naravnost ugodno, kar je privabilo tudi daljnje izletnike. Vsi smo bili prav zadovoljni, a nekaj smo pa tudi vsi pogrešali — pritrkavanja. Nobenega zvonu nima sv. Miklavž. Ko bi malo organizirali pobiranje za zvon, pa bi ga drugo leto o Binkoštih prav gotovo že imeli in bi privabil še več častilcev. Letos smo nabrali 36% kron. Obljubili so pa tudi Novomeščani in Metličani, da nam bodo pomagali. Pri nas pa naj se osnuje odbor, ki bo pobiranje organiziral in zvon bo drugo leto že pri sv. Miklavžu. Bog daj! Prihodnje žegnanje bo meseca avgusta.

STARA VRHNIKA.

(Posmrtnica Janezu Ogrinu.)

Bolestno-tužno se je razleglo zvonjenje iz lin podružnice sv. Lenarta po Stari Vrhniki in okolici ter odmevalo od bregov: zemeljske ostanke mladega življenja spremljajo k večjemu počitku in z njim njegove vzore, neizpoljene želje in vsa neizpolnjena mladostna hrepenenja.

Tiho, mirno, neopaženo in brez kakega udeleževanja med svetom je bilo Troje življenje, dragi Janez. In vendar! — Kakor se dehteča vijolica ponizno skriva pod grmičevjem, tako si živel tudi Ti izven k-l-naprednega vrvenja časa. Res, ničesar, kar bi Te odlikovalo pred svetom ne morem omeniti, ali kaj takega, kar svet tako rad omenja o svojih delih —, ker živel si na rodni grudi in pod domačim kmetijskim krovom, in to je zame dovolj. — Ker pa vemo, da On ne gleda na dejanja posrednih z našimi očmi, in ne sodi po naših pojmi, ki se stoje iz minljive domisljivosti, upam, da se bodo vprav vsled tega tem gotoveje uresničile Njegove besede: Zadnji bodo prvi!

Trikrat se je vzbudilo stvarstvo k novemu življenju med Troje boleznijo, dragi Janez, in trikrat so se razlegli spevi ptičjih zborov čez dehteče livade, hribe, dol in plan in dopolnjevali podobo vesne v divno harmonijo zelenja, petja in evetja.

In Troje misli v drhteče prikajujočem vzduhu vesne? Imel si srčno željo, da bi odzdravel in se je veselil z ostalim stvarstvom; še bolj pa, da bi mogel razviti svoje duševne in telesne moči v tvorno udeleževanje na rodni grudi.

Umaknil si se, dragi Janez, čerem in ožinam življenja —, a poznal in občutil nisi niti njegove pomladi! Te ni ni mučila še od nežne mladosti tajno-moreča, a znana zla slutnja? Ker se Ti je v vsled tega okrutne bele žene, ki Ti je z grabežljivo roko prestrigla nit mladega življenja, izognila pomlad zemeljskega življenja — Ti kličem še iskreno: »Naj Ti cvete večna pomlad!«

Nas ostale pa tolaži zavest, da so bile Troje misli tako v boleznijo kakor v boju poslednjih trenutkov prežete z upanjem, da boš zamenjal bežno in varajočo pomlad življenja z večno pomladjo, ki je brez gorja in bolesti, in da boš užival v njenih gajih in v družbi rajskih krilavcev tisto srečo, ki je na zemeljski obli neznanca. — Naj se zgodi!

OBCINA ZMINEC.

(Davki in drugo.)

Morebiti nobene občine v celi Sloveniji ni začelo tekom tako kratkega časa toliko in tako velikih nesreč kot ravno naše Lansko leto nas je za-

delo katastrofa 8. avgusta, ko je bil po povodnji takorekoč uničen velik del naše občine. Obljubljalo se nam je takrat, da nam bodo iztirjanje davkev znenkrat opustili ali davke vsaj znižali. In res, do novega leta je bilo nekoliko bolje. Pa prišlo je novo leto 1925. Cene živini in lesu, ki je edini dohodek teh krajev, so močno padle. Treba je bilo nakupiti semen za spomlad, ker je bila letina lansko leto skrajno slaba — pa ti pride davčna oblast in nalóži dvakrat večji iznos, kot je bil lansko leto. Plačaj, sicer v 14 dneh rubeten! A kje naj vzameš? In zgodilo se je, da je marsikateri v kratkem nesešel nazaj zraven tisto borue podpora, ki jo je od države prejel lanski jesen in čakal, da bi spomlad začel s popraviljem. Govoril sem nedavno vplivnim človekom, sicer demokratom, a drugače poštenjakom, ki se pač razume na davčne tarife. Omenil sem mu, da hočejo ljudi na vsak način uničiti ali pa vsaj pritrirati jih do obupa. Pa mi je rekel: »Vedite, ne bilo bi še tako hudo, ko bi se iztirjavalo le to, kar zahteva Belgrad — najslabše je, da v posameznih okrajih hočejo tako zvani zapupniki, ki se največkrat vsilijo za zaupnike, iztirjati iz ljudi zadnji vinar. Ali delajo tako očista krivice res iz gole hudobije ali pa iz pohlepnosti po nagradah, pa res ne vem. Nič mu nisem odzvonil, mislil pa sem si: raje bi šel berati od hiše do hiše, kakor pa da bi dodal k svojemu le en vinar od tako krvavo iztirjanega davka. — Leto je prišla 19. junija nad nas druga katastrofa. Prizadet je bil po povodnji drugi del občine. Mnogito je voda uničila poslednje upanje. Občina je izgubila deset mostov čez Soro. Koliko stotisoč škodu Polja po dolini so pomandrana. — Sedaj po tej veliki nesreči čakamo le še tretje: da pride davčna oblast in nam nabiže zopet še enkrat tolik davek, zraven pa zopet o blju bi podpora

TREBELJEVO.

(Volitve.)

Naši Cvek-Zerjavovi učenici so uvideli, da jih ljudstvo ne mara za gospodarje občine, zato se v silni zadregi. Ko so s telovar sestavili tri liste, ko so pobrali vse, kar leze in gre, ter nekaj pemetnih mož z obljubami, zvijačo in grožnjami za repek liste obesili in potem, ko so morali liste kot nepopolne popravljati, so se spomnili, da bi bilo najbolje vsaj še en mesec volitve odložiti, da prvič podaljšajo Cveku 1 mesec gerentstvo, drugič pa da usodne pogreške na listah popravijo. V ta namen je 20. junija šel na glavarstvo prisednik gen. sosveta, in je tam lepo prosil, naj volitve preloži, da zamorejo zvenega iz liste črtati in drugega get podpisati. Reklo se mu je, da to ne gre, ker so liste že potrjene. Strah je hud, toda tudi upravičen, zakaj poraz bo gotov kot odgovor na krivice, ki nam je bila storjena 7. februarja.

TROVULJE.

(Orlovska prireditve.)

Troveljsko orlovske okrožje si je izbralo prelepo Medijo—Islake nad Zagorjem kot kraj letnih celodnevne prireditve. Pred dvema leti se je v Mediji—Islake tudi vršila orlovska prireditve. A letosnja prireditve dne 5. julija bo pa veliko obsejnija po številu in po telovadnem sporedu. In kakor pred dvema leti, tako bo tudi letos naše slovensko kmečko in delavsko ljudstvo v množici obiskalo veličastno prireditve poštenih slovenskih fantov in deklet. Odbor troveljskega orlovskega okrožja ve, da slovensko ljudstvo ljubi orlovske organizacije; zato pa tudi vse prijatelje orlovstva v bližini Medije—Islake zlasti pa iz najbližje okolice vabi z veseljem na to svojo prireditve. Torej v nedeljo 5. julija kolikor mogoče vsi v Medijo—Islake, kjer bo ob vsakem vremenu celodnevna orlovska prireditve in sicer ob 10 sv. maša in popoldne po večernicah pa raznovrstna telovadba. Bog živi!

IZ TRŽICA.

(Obrtna razstava.)

Obrtna razstava Obrtne zveze je bila slovesno otvorjena v nedeljo 28. junija v prostorih Našega doma. Obrtna razstava je velepomembna za vs

KUPI in bode vsakemu priporočal trdvo

Lenasi & Gerkman Ljubljana

Tu se dobi najboljša sukno, kangarn, ševito za moške in ženske obleke. — Vedno najnovije rute, šerpe itd. — Solid, postrežba ter nizke cene.

okraj. Razstavljeni so razni velepomembni obrtni izdelki sami ročni, na galeriji so razstavljeni risarski izdelki strokovne šole čevljarških vajencev čevljarске zadruge. Že na prvi pogled dobi človek velik vtis in je presenečen nad sijajnimi izdelki strokovnega učitelja g. Alojzija Mehleta, čevljarскеga mojstra v Trbiču. Poleg tega zaslužijo častne pohvale vsi razstavljalci in njih učenci. Zato je važno za vsakega obiskovalca, da se ta razstavljenе predmete zanima. Razstava je odprta do nedelje 5. julija zvečer.

LEŠE.

(Nova cesta.)

O Binkoštih smo dovršili in izročili prometu novo prepotrebno, čedno cesto, ki pelje iz Leš na podgersko cesto. Avtomobiliste pa vabimo, da pride na naši novi cesti v kratkem dirko v pokritje njenih velikih stroškov.

ST. PETER PRI NOVEM MESTU.

(Se enkrat učiteljica.)

V zadnji številki »Domoljubac« smo poročali, kulturno bojnem razpeloženju učiteljice Višnar ter dostavili, da se je morala v svoji prenapetosti precej udati. Danes meramo žal stvar drugače beležiti. — Na krajevni učiteljski konferenci dne 10. junija je izjavil domači župnik kot veroučitelj, da je učiteljica Višnar prepovedala otrokom IV. razreda, da je ne smejo pozdraviti s besedami »Hvaljen Jezus« ne v šoli, ne zunaj šole, kljub temu da je učiteljski zbor v početku šolskega leta 1924—25 soglasno sklenil, da naj vsi šolarji pozdravljajo edino le s »Hvaljen Jezus« in to še zlasti zunaj šole. Sprčo veroučiteljevega nastopa je prizadeta učiteljica na konferenci izjavila, da ne bo podprava »Hvaljen Jezus« več prepovedovala, marveč bo otrokom svojega razreda pojasnila, da smejo tudi njo pozdravljati s krščanskim pozdravom. Pa kaj se je zgodilo? Višnarjeva ne le, da ni izpolnila, kar je na konferenci obljubila, marveč je znova prepovedala otrokom ta pozdrav in rekla, da bo vsak otrok kaznovan, ki bi jo pozdravil s tem pozdravom. Ko je župnik na učiteljski konferenci dne 24. junija ponovno nastopil zoper učiteljico Višnar, je izjavila, da vsled tega ni izpolnila svoje obljube, ker ji je to naročil okrajni šolski nadzornik Matko. Tako torej! Ali je morda nadzornik Matko naročil Višnarjevi tudi to, da naj otrokom zagrozi s kaznimi, ako bi jo pozdravljali s »Hvaljen Jezus«? Učiteljica ima torej potoho in navodilo od nadrejene oblasti. Torej je tudi zastopnik okrajnega šolskega sveta novomeškega posegel v protivrsko gonjo v St. Petru. Toda g. Matko naj ve, da čutimo v sebi dovolj moči, da prevzamemo tozadnevni boj tudi z njim in ga bomo tudi zmagovalno končali. Tudi zanj je v St. Petru granit doma... Še nekaj! Učiteljica Višnar boleha. Na kaki bolezi, ve najbolje sama. Mi tu ugotavljamo dejstvo, da se vsled učiteljičine boleznj polšača otrok — njihovih staršev pa seveda tudi! — strah... In ta strah je tem bolj opravičen, ker je učiteljica že prikrat bljuvala v šolski sobi med poukom. Kako se to ujema s šolsko higijeno?! Od strani novomeškega okrajnega šolskega sveta se nam je že očitalo, da imamo v St. Petru nezdrave šolske sobe. Kaj pa pravi nadzornik Matko k bljuvanju učiteljice Višnarjeve v šoli? Okrajni zdravnik dr. Gregorič je sicer naročil, da se mu mora Višnarjeva v svrhu zdravniške preiskave predstaviti, a kolikor vemo, gospodična tudi zdravnika ni ubogala. Ali je morda tudi tu vmes navodilo od pristojne oblasti? — Vse te vrste so napisane v prvi vrsti na naslov novomeškega okrajnega šolskega sveta.

PODLIPA PRI VRHNIKI.

(Vremenska nesreča.)

Po hudem dežju in toči se je v četrtek 18. junija okoli 7 zvečer nad Podlipo in bližnjimi hribi okrog Sv. Treh kraljev in Rovt utrgal oblak. Po preteku par minut so že narasli potoki in divje hudournike, ki se drveli opustošujoč, ruvajoč drevje preko polj in travnikov. Voda je razdirala in odnašala cele plasti zemlje in kamenja. Okrog pol 8 je prihrumela voda z vso silo in grozo v Podlipo. Kmalu so bila vsa poslopja obkoljena od divje sušnečih valov. Voda je vdiral v hiše in hleve. Odnašala je mostove, ograje, gospodarsko orodje ter cele zaloge tesanega in okroglega lesa in desk. — Ljudje so s strahom in grozo reševali živino in drugo imetje. Mnogo ljudi se ni moglo več niti približati svojim domovom, ker je voda odnesla razen dveh betonskih, ki sta pa tudi bila visoko preplavaljena, vse mostove ter jih drevila proti Vrhnikli.



GOSPODAR



Najhujši udarec za kmeta.

Naša država šteje nad 80 odstotkov prebivalstva, ki se peča s kmetijstvom. Prav tako znaša od celokupnega našega izvoza nad 85 odstotkov pridelkov iz kmetijstva in gozdarstva. Žal pa da merodajni krogi dosedaj niso nikdar upoštevali tega dejstva pri izdajanju zakonov, ampak so ta stan obremenili, kjer so le mogli. Toda izmed najhujših udarcev, ki je zadel kmeta, je novi carinski tarif. Skoro da izgleda, kakor bi dotični odbor, ki je v največji tajnosti izdeloval ta zakon, uprav iskal, pri katerih točkah bi najbolj pritisnil kmetovalca. Saj drugače si ni mogoče zamisliti, kako je mogel tako visoko zacariniti prav tiste kmetijske potrebščine, ki najbolj pospešujejo pridelovanje in ki jih v naši državi ali sploh ni dobiti ali pa le v nezadostni množici.

V lažje razumevanje carinskih postavk pojasnimo, da so tam navedene tarife označene v zlatih dinarjih, ki so dandanes vredni 12 papirnatih dinarjev. Da se lažje pojmi carinska obremenitev posameznih predmetov, bomo tu navedli carinske postavke že preračunane v papirnatih dinarjih.

Oglejmo si najprej umetna gnojila. — Žveplenokisli amonijak in čilski soliter, ki sta bila dosedaj prosta uvozne carine, sta obremenjena s 120 papirnatimi dinarji za 100 kg, torej za 1.20 Din pri kilogramu. Ne eno ne drugo umetno gnojilo se ne pridobiva pri nas, torej ni govoriti o kaki zaščiti domače industrije. Za gnojenje zelenih rastlin je edino uporaben čilski soliter, ki se ne da nadomestiti z nobenim drugim dušičnatim gnojilom. Brez čilskega solitra ni mogoče n. pr. gojiti sladkorne pese. Pa tudi naši hmeljarji bodo vsled te carine hudo prizadeti. Tudi žveplenokislega amonijaka ne moremo pri nas izdelovati.

Potok, ki teče skozi vas tik ceste, je narasel v približno 20 minutah 6 m visoko, tako, da je voda udirala skozi okna v hiše ter odplavljala vse, kar je sploh mogla odnesti skozi okna. Iz šolskega poslopja, pri katerem je voda podrla in odnesla skoro vso ograjo ter udrla skozi okna v notranjost, si je šolsko osebje s največjim naporom in s pomočjo vaščanov rešilo skozi podstrešno okno le golo življenje. Okrog pol 10 je začela voda znatno upadati. Vrtovi, polja in travniki so posuti na nekaterih mestih do 2 m na debelo s tramo, z izrvanim drevjem, kamenjem, dračjem in blatom. Drugod je pa voda zopet odnesla z njev vso setev z zemljo vred. Kjer so bile prej njive in travniki, so sedaj na mnogih mestih globoki tolmuni. Pota in kolovozi so večinoma popolnoma uničeni. Tudi cesta Podlipa—Smreče je na več mestih zasuta. Take povodnji ne pomnijo pri nas niti najstarejši ljudje. Posledic prebivalstvo ne bo prebolelo, ako mu država in javnost ne priskočita brzo in isdatno na pomoč.

MOŠNJE.

(Občinske volitve.)

Bližajo se občinske volitve in našim nasprotnikom bije zadnja ura nadvlade v občini. Volitve bi se morale vršiti že sredi decembra lanskega leta, pa so se g. župan potrudili, da so bile preložene na poznejši čas, čeprav je že pretekla zakonita poslovna doba 3 let. Oče župan pač dobro vedo, da so vse štiri noge njihovega županskega stolca v teh

Superfosfat, Tomasova žindra in kostna moka so obremenjeni s 24 Din, po tarifu z Italijo z 18 Din za 100 kg. Kostne moke izdelujemo doma dovolj, torej ni ugovarjati zaščitni carini za to blago. Superfosfat pridobivamo v treh domačih tvornicah in sicer v Hrastniku, v Koprivnici in v Novem Sadu. Zadnji dve tovarni izdelujeta sicer precej superfosfata, toda dovoz v Slovenijo je predrag. Hrastnik ga podela komaj za 150 vagonov letno, kar ne krije niti polovice potrebe Slovenije. Za naše kmetovalce prihaja najbolj v poštev italijanski superfosfat, ki je izvrstne kakovosti in najcenejši. Sedaj ga bodo morali plačevati po 18 Din za 100 kg dražje, kar znaša pri ceni od 90 Din za 25 odstotkov več. — Tomasova žindra je našemu kmetu najbolj znano gnojilo za travnike, ki ga je pa moral vedno uvažati iz Češke, Belgije ali Nemčije. Že dosedaj je bilo to gnojilo dovolj drago. Namesto da bi se vsled dvignila dinarja in padca cen za seno, živino in mleko to gnojilo pocenilo, se bo še podražilo, tako da se bo njegova uporaba težko še izplačala. V državi ga ne pridobivamo.

Galica je bila dosedaj obremenjena z 36 Din za 100 kg, odslej bo z 144 Din ali za 1.44 Din pri kilogramu. To je neverjetno visoka obremenitev tega za naše vinogradništvo neobhodno potrebnega sredstva, če pomislimo, da stane galica samo 7 Din pri kilogramu, t. j. torej za 21 odstotkov dražje. Galice ne izdelujemo v naši državi, ker se njeno pridobivanje v vseh treh tvornicah ni izplačalo. Domač baker iz Bora je namreč bil domačim tvornicam dražje zaračunan kot isti baker, ki se je dobil preko Dunaja. Jugoslavija rabi okrog 800 vagonov galice. Vino pada v ceni, vzlic temu bodo morali vinogradniki plačati državi samo pri nakupu galice nad 11 in pol milijona dinarjev na carini.

treh letih čisto strhlence. Z občinskimi volitvami imajo oča župan velike težave. Ko so se sestavljale kandidatne liste, je Žerjavovcem tako trda šla, da niso mogli sestaviti kandidatne liste. Vsled tega je g. župan Pohar dobil na pomoč Šlevnekovega ata, ki je brihtna glava in je pomagal listo sestaviti. Gospod Anton Frelj po domače Šlevnek je bil do zadnjega časa navidez naš pristaš, ali bil je še par let od kar smo imeli mi večino v obč. odboru, tih pristaš Žerjavove stranke, in se tudi kot obč. odbornik ni udeležil 1 in pol leta nobene občinske seje; no potem je lahko razsoditi, kaj naj tak človek pomeni za občinsko gospodarstvo.

RAKA.

(Zdravstveno predavanje.)

Dne 21. junija je na povabilo našega prosvetnega društva predaval nadzornik državnega higijskega savoda g. dr. Ivo Pirc. Po deseti službi božji nam je pojasnil s pomočjo filmskih slik veliko vrednost zdravlja in nesrečo boleznj, kar je oboje v tesni zvezi s snago in nesnago, s čistim in slabim zrakom. Popoldne pa je bila na vrsti jetika. Naša društvena dvorana (župnijska klet), ki obsežo nad 500 poslušalcev, je bila obakrat nabito polna. Z veliko pozornostjo smo gledali in poslušali nazorna pojasnjevanja g. predavatelja. Ločili smo se s željo, da se zopet kmalu vidimo. G. predavatelju srčna zahvala.

Za škropilnice in žveplalnike se je dosedaj plačevalo po 72 Din, odslej pa 216 Din. Tudi teh ne izdelujemo v zadostni mncžini doma, ampak jih moramo uvažati v precejšnjih količinah. Zopet bodo morali vinogradniki plačevati to carino.

Poljedelski stroji se bodo plačevali od 100 kg: mlatilnice 180 Din, sejalnice, trierji, kosilni stroji 240 Din, mlekarški stroji 240 Din, stikalnice za grozdje 240 Din, ostali stroji 360 Din. To pomenja ogromno podražitev večine takih poljedelskih strojev, ki jih naš kmet nujno rabi, ki jih pa domača industrija ali sploh ne izdeluje ali pa le v piči izmeri, da bomo še dolgo navezani na inozemski dovoz.

Razno kmetijsko orodje: plugi in verige plačajo na 100 kg 480 Din, kose in srpi 840 Din, lopate, motike, vile, osi za izvzove 360 Din, noži vseh vrst in žage 600 Din, železo surovo lito 36 Din, železo kovano neobdelano 60 Din itd. Tudi pri teh postavkah jih je veliko, ki jih doma ne izdelujemo ali pa vsaj v taki kakovosti ne, kakor jih dobavljamo inozemstvo. N. pr. nimamo v državi niti ene tvornice za dobre pluge, nimamo ene tvornice za izdelovanje nožev, škarij in podobnega sadjarskega, vrtnarskega in vinogradniškega orodja.

Detelja (lucerna), ki je bila dosedaj prosta, plača pri uvozu 120 Din za 100 kg. Lucerne se pri nas ne prideluje toliko, kolikor jo je potreba za domačo posetev. Uvažamo jo iz Italije in Francije.

Pesno seme od krmske pese plača 180 Din. Tudi to seme moramo uvažati, ker ga doma ne pridelujemo v taki kakovosti. Zato pa je seme sladkorne pese prosto, ker so to zahtevale sladkorne tovarne.

Se marsikatera druge postavke zadenejo hudo našega kmeta in morale se bodo napeti vse moči, da se ta carinski tarif vsaj nekoliko omili, v kolikor se tiče kmetijskih potrebščin.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Uradni tečaji za mesec julij 1925. Finančno ministrstvo je za mesec julij 1925 uveljavilo sledeče tečaje: angleški funt šterling Din 280, dolar Din 57.50, kanadski dolar Din 57, nemška zlata marka Din 13.70, poljski zlat Din 9.71, avstrijski šiling Din 8.10, 100 francoskih frankov Din 271, 100 švicarskih frankov Din 1117, 100 italijanskih lir Din 216, 100 belgijskih frankov Din 268, 100 romunskih lejev Din 26.50, 100 bolgarskih levov Din 41.50, 100 češkoslovaških kron Din 171, 1 milijon madžarskih kron Din 810. Ti tečaji veljajo od 1. do 31. julija t. l.

g Obrestna mera. Kakor javlja društvo bančnih zavodov v Ljubljani, so denarni zavodi v Sloveniji (banke, hranilnice in posojilnice) sporazumno z onimi na Hrvaškem sklenili, da bodo počeni s 1. julijem t. l. znižali obrestno mero za vezane vloge na tekočem računu za 2 odstotka. Po preteku odpovednih rokov, oziroma po možnosti tudi prej, bo sledilo sorazmerno znižanje obrestne mere za dolgove. Ako bo trajalo sedanje stanje na denarnem trgu naprej, smemo v doglednem času upati na ponovno znižanje obrestne mere in se s tem približujemo prevojnim razmeram.

CENE.

g Sol bo zopet dražja. Nad 60 milijonov dinarjev bodo zopet iztisnili iz ljudstva. Finančni minister Stojadinovič je zopet zvišal ceno soli. Sam se je hvalil v finančnem odboru, da bo to zvišanje neslo državnim kasi nad 60 milijonov dinarjev. Nam se zdi to nerazumljivo, kako more vlada v času največje bede in pomankanja tirati draginjo kvišku! Naj bi finančni minister raje naložil nov davek na luksuz, na velikomestno in vojnodobničkarsko prežernost, a ne na najbolj potrebne predmete. Ali se je Zerjav potegnil za uboge sloje? Kje je bil Pivko? Kje je bil Pucelj? Zerjav niti ust ne odpre za pravice ljudstva. Če naši poslanci govorijo proti neznosnim davkom, proti draginji, ki jo vlada povišava, in proti krivicam, ki se godijo Sloveniji, se Zerjav in Pivko smejeta. »Jutro« piše, da je nastop naših poslancev samo »humbug«. Torej še norčujejo se Zerjavovci iz pravičnih predlogov. Kaj samostalniz demokratom mar beda in glad ljudstva! Kaj jim mar, če kmet vzdihuje vsled strašnih davčnih bremen, če delavec ne more prenašati draginje! Liberalci imajo banke, imajo ob bogato obloženih jasliah vsega dovolj. Da bo beda še večja, so dvignili potom monopola še ceno soli!

g Ljubljanska blagovna borza. Kupčija na borzi je sedaj, ko se pričakuje nova žetev, mlačna in promet slab. Izgledi za novo žetev so zelo povoljni in je zato pričakovati nadaljnega nazadovanja cen. Na ljubljanski borzi je stala: pšenica Hardwinter, postavljena v Postojno Din 412, Rosafé Din 400, avstralska Din 380; ječmen srbski v Ljubljani Din 325; oves sremski na nakladalni postaji Din 375; koruza sremska v Vinkovcih Din 190, fižol v Ljubljani: ribničan Din 260, prepeličar Din 250; krompir novi na štajerski postaji Din 225. — Krma in stelja se je na domačih trgih prodajala po sledečih cenah: seno Din 40—60, slama Din 37 do 45, škopa po komadu Din 1.50—1.75. — Splošna smer cen za živila je padajoča.

g Lesno tržišče na ljubljanski borzi. Kupčija bolj mlačna, sklepov vedno manj. — Lesni kupčiji grozi popolen zastoj, ker italijanska lira stalno pada in se naš dinar dviga. Vsled tega bo težko ugodno vnovčiti še tiste zaloge, ki so ostale od lanskega leta. Cene za stavbeni les v Italiji so se po novem letu sicer precej dvignile, tako da se je kupčija precej oživela, toda vsled zadnjega padca lire in dviganja dinarja je zopet konkurenca iz Romunije in Avstrije postala učinkovitejša. — Še en nezdrav pojav je naš lesni trgovini nevaren. V zadnjem času se pojavljajo po Sloveniji razni inozemski lesni trgovci, posebno iz Italije, pa tudi iz Nemčije, ki nakupujejo stavbeni les v večjih količinah. Deloma ga plačajo, večinoma pa ostajajo dolžni; še največkrat pa zahtevajo blago na kredit. Potem pa ni mogoče od njih dobiti zaostalih zneskov in takih tirjatev navadno niti sodnijsko ni mogoče iztirjati. Vsled tega so svari vsakdo, ki kupčuje z lesom, naj blago odda samo proti gotovemu plačilu.

g Padanje cen sladkorja na svetovnem tržišču. Zadnja borzna poročila iz New Yorka in Londona beležijo zopet nižje

cene za sladkor, kar je v glavnem posledica ogromnega sladkornega pridelka na otoku Kubi. Tam obratuje še vedno 31 sladkornih central, nasproti 13 v enakem času lanskega leta, ki so dosedaj podelale že okrog 98 milijonov centov sirovega ladjorja (lani 79).

g Vinsko tržišče. Vzlic ugodnim izgledom vinske letine in porastu dinarja se vinske cene pri nas drže. To pa vsled tega, ker so zaloge vina v Sloveniji povečini že posle in se naši vinski trgovci obračajo že v Banat. Pa tudi tukaj ni več veliko vina. Vso zalogo vina v Banatu cenijo na okrog 25.000 hl, od katere imajo mali kmetje samo približno 5—7000 hl v svojih kletah. Sedanje cene za vino v Banatu so sledeče: kmetsko blago 9—9.5 odstotno 6 Din, boljše vino 9.5—10 odst. 6.50—7 Din, 11 odst. blago 7.50 Din. Črna vina stanejo samo okrog 4 Din, ker so se dalmatinska kakovostno boljša vina pocenila. — Izgledi nove trgatve so doslej ugodni ne samo pri nas, temveč tudi v večini ostalih evropskih držav kakor v Italiji, Madžarski, Češkoslovaški, na Francoškem itd.

ZIVINA.

g Živinski sejem v Mariboru 23. junija. Prignanih je bilo 18 konj, 9 bikov, 169 volov, 357 krav, 13 telet, skupaj 566 komadov. Cene so kg žive teže so bile: voli debeli Din 8.50—9.50, poldebili Din 7.50—8.50, vprežni voli Din 6.75—7.50, biki za klanje Din 6.50—9, krave za zakol Din 7—8.50, plemenske krave Din 6—6.75, krave za klobasarje Din 3—4.50, molzne in breje krave Din 6—7.50, mlada živina Din 6.50—8, teleta Din 9.75. Prodanih je bilo 285 komadov, od teh 106 za inozemstvo. Kupčija je bila živahna. — Mesne cene: govedina Din 12—20, teletina Din 15 do 22.50, svinjina Din 15—30.

LETINA.

g Stanje hmeljskih nasadov. Hmeljske rastline v Savinjski dolini se dosedaj povoljno razvijajo, vendar so nastopili razni škodljivci, ki grozijo uničiti pridelek. Bolhači, uši in stenice se splošno pojavljajo in hmeljarji morajo pridno škropiti s tobakovim izvlečkom, če se hočejo ubraniti teh škodljivcev. Nastopila pa je tudi bela in črna strupena rosa, proti kateri se je treba boriti. — Na Češkem so hmeljski nasadi precej slabši in močno napadeni po hmeljski ušici. Vsled teg. so tudi cene čvrste in se plačuje od 3900 do 4030 Kč za 50 kg. Stanje hmeljskih nasadov na Bavarskem je bilo do zadnjega časa slabo. Tudi od drugod vesti niso ugodne. — Slovenskemu Hmeljarskemu društvu v Zaleu je ministrstvo za poljedelstvo in vode naklonilo stalno podporo 4000 Din na leto.

g Krošnjarstvo z domačimi slamniki zopet dovoljeno. Veliki župan ljubljanske oblasti je v zadevi omejitve krošnjarstva izpremenil svoječasno okrožnico v toliko.

Vedno najnovejšo

volneno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 9

GOSPODINJA

Pomen volje za vzgojo.

Vzgoja volje je prav za prav smoter in konec celotne vzgoje; vse drugo le pripravljaja pot temu smotru.

Predstave in čuvstva sta glavni gonilni sili volje, ki jo vodita k dejanju. Vzgoja čisti in ureja predstave in usmerja čuvstva; s tem pripravi vse potrebno za sklep h kakemu dejanju, ki ga pa izvrši volja. V prosti volji je baš človekovo dostojanstvo; brez vnanjih vplivov in pritiskov od katerekoli strani se duša sama odloči za dejanje in ga izvrši neodvisno od koga drugega. Ta moralna prostost pa ni že kar sama po sebi v duši. Sklep za dejanje in dejanje samo nista le posledica jasnega spoznanja in pravilne ocene tega, po čemer volja teži, nego si ju je treba šele priboriti in vzdržati z vztrajno močjo vse življenje. Le z vajo v določeni smeri jo pridobimo in z vztrajno vajo v tej smeri jo obdržimo in utrdimo.

Cim bolj torej otrokovo voljo od rane mladosti sem vadiš v takem moralnem udejstvanju, tem gotoveje smeš računati z uspehom, namreč z dosego neomajne trdnosti v udejstvanju.

Moč volje je treba razvijati in volji dati pravo smer. Otrok se mora učiti hotenja, vztrajnega hotenja; uči pa naj se hoteti le dobro. Nastave za voljo so v različnih otrocih različne; od izrecne upornosti dolj do popolne brezvoljnosti. V volji močni otrok nagiblje k upornosti, v volji slabotni pa k nestalnosti, mehkužnosti, lenobi. Sredstvo za vzgojo volje je navada in vztrajna vaja v vsem onem, kar vzgojiteljica-mati spozna za primerno in potrebno baš za tega otroka. Otrok se mora navaditi na pokornost, skromnost, uljudnost, nrvnost, sočuvstvo, resnicoljubje. Ta vaja pa povzroča nekak trud v hotenju; zato je treba vselej sproti ta trud, ki je neprijetno čuvstvo, premagati. Istotako je treba rabiti moč, ako velja odpovedati se temu ali onemu nagnjenju sladkosnednosti, lenobe, raztresenosti itd. Na ta način se otrokova volja neposredno vadi. Trajno ponavljajoča se vaja v enem in istem oziru pa da volji smer in napravi vsak nadaljnji trud lažji.

Vsak tak trenutni trud, bodisi da je treba paziti, mirno sedeti, uljudno jesti, počno pričeti z delom, biti postrežljiv ob nepričelnem času, prekiniti zabavo ali neposredne vaje volje. To je vsakdanja visoka šola volje. Brez govorenja in utemeljevanja in brezplodnega pridigovanja zahtevaj vztrajno in potrpežljivo od otroka: natančnost, zvestobo,

je dovoljeno razpečavanje slamnikov omakega izdelka po krošnjarih. To velja posebno za manjše izdelovalce slamnikov Domžalah, ki so že leta in leta razpečavali svoj izdelek na ta način.

vztrajnost tudi v najmanjšem. Volja pridobi na ta način na moči, na vztrajnosti in s tako samovzgojo tudi čimdalje bolj na resnični prostosti.

Poleg vzgoje volje, ki jo vrši z vestnim izpolnjevanjem vsakdanjih zahtev, pa ima mati kot drugo sredstvo v isto svrhu tudi še vzgojo k delu. Otroku že naj naloži delo, primerno njegovim močem, ki naj jo smatra za dolžnostno delo. Saj otrokova narava zahteva zaposlenost in udejstvanje; brezdelje rodi dolgčas in lenobo, ki je, kakor znano, mati vseh pregeh. Delo, ki je trajni napor, zahteva vedno iznova pazljivost in moč zoper naravno lenobo, je izvrstno sredstvo za vzgojo volje, lahko rečemo edino sredstvo za vzgojo volje; zato naj ga mati, bolj kot katerokoli drugo, vedno uporablja. Ne prestando delo, ne preobilno, ki bi ga otrok vršil le površno, ampak tudi najmanjše delo, natančno in vztrajno izvršeno, ima tako izvrstno vzgojno moč.

(Konec prih.)

Zdravje.

Jagode in črešnje. Rdeče jagode so izborne za pesek in kamen v mehurju, ker vsebujejo jedek sok, koristijo tudi zobem, odpravijo lišaje in pege na obrazu, ustavijo pot na nogah. Za jetrne in mehurne boleznj jemlji predpoldne $\frac{1}{4}$ litra jagod in poleg tega še malo črnega kruha z debelo plastjo surovega masla. Za opešano kri vživaj jagode z vinom in sladkorjem, poštupane s ščepcom sladke skorje. Za potne noge stresi kupico jagod v kake stare čevlje in hodi tako dolgo, da popijejo noge, vso mokroto iz jagod. Nogo mažeš lahko tudi s tinkturo. Na $\frac{1}{2}$ litra jagod $\frac{1}{2}$ litra dobrega žganja; ko je stalo 8 dni, odlij. Ako kaneš kapljo te tinkture v kak čaj, dobi jako prijeten okus in lepo barvo. Jagodji odcetek je dobro hladilo vročičnim in krepčilo starim, opešanim ljudem. Na Angleškem delajo iz jagod pašto za zobe

Črešnja ni zaman ljubljena otrok in starčkov. Kdor ima udnico in trganje, komur se nabira voda, kdor je zapečen in ga kuha vročina — vsak tak naj si pomaga s črešnjami, bodosi da so kuhane ali surove, posušene ali sveže. Malo kuhanih črešenj in črnega kruha je zdrava večerja za otroke in starce. Voda posušenih črešenj je hladilo v vročičnih boleznih, v poletni vročini je zdrava pijača za kosce in žanjice. Ob črešnjevji vodi bodo ostali delavci bolj zdravi kakor po kakem sparjenem vinu. Škoda namo, da sušijo tako malo črešenj. Žganje iz njih je seveda tudi dobro, ako se vžije malenkost za ščipanje, klanje in grižo, za napetost v mehurju. Za katar v mehurju je prav dober čaj iz črešnjevih pecljev. Koščice so dober obkladek za glhtne bolečine. Treba jih je dovtati vroče.

Vrtnarstvo.

Vrtne jagode. Vrtne jagode so napram gozdnim pravi velikani. Glede duha in okusa pa jih ne dosežejo. Glede zemlje so izbirčne, hočejo imeti solnca in pa rahlo, gnojno zemljo. Drugo in tretje leto po presaditvi rodi jagodovnjak najboljši. V četrtem in petem letu jagodnjak ostara, oslabi in začne pojemati. Zato se mora vsako četrto ali peto leto jagodni nasad obnoviti. Za prvo saditev dobimo sadike pri vrtnarju. Sadimo posamezne grmiče meseca julija in avgusta 30—40 cm narazen in tako globoko, da so korenine vse v zemlji. Zalivanje posameznim sadikam z gnojnico prav dobro prija in jih pripravi do obilega sadu. Poleg zalivanja pa je neobhodno potrebno pridno trebiti tiste dolge, po tleh plezajoče izrastke, ki se razšopirijo po vsi gredi, ako jih v pravem času ne iztrebiš. Samo nekaterim pusti te živice, ker iz teh živic izrastejo novi sadovi, ki ti služijo za obnovo jagodnega nasada. Tem sadikam porežeš tiste vrvice in jih posadiš kakor zgoraj omenjeno. Zalivati jim je po presaditvi prav znatno. Ker so sadovi debeli in težki, omagajo in se vsled padca na zemljo oblatijo, zato jim je treba podložiti črepnje, strešno opeko, trske in drugo. Plodovi so zjutraj najbolj napeti in najokusnejši, zato je njih nabiranje zjutraj najbolj priporočljivo. Kakor vse vrtnne sadike imajo jagodne vrste tudi svoja imena. Zanesljivo dobre so: Kralj Albert Saksonski, Lakstons noble, Lakstons Sensation, in Non plus ultra.

Praktični migljaji.

Praktični nasveti. Ostanke od kosila ali večerje ne ostanajo kar v skledi, v kateri so bili na mizi. Nikoli jih ne spravimo v železne posode, nego vselej v porcelanaste ali lončene; jedi se namreč navzamejo železnatega okusa. Vse ostanke postavimo na hladan kraj in jih iznova pregrejemo, ko jih hočemo rabiti. Le nekatere jedi, n. pr. kaša, ostane dolgo še vroča in jo lahko spravimo v pečico, ker se tudi ne skisa. — Juha ostane še dolgo dobra, če se ni kuhala v njej zelenjava. — Ostanke mesa je treba dobro skriti pred muhami, da ne zanesejo jajčic nanj, ker iz teh kar naenkrat postanejo črvički. Ako nimamo pokrovk iz goste žičaste mreže, jih dobro pokrijmo ali zavijmo v snažen prtč. — Posamezne jedi hranimo vsako posebe, da ne dobe druga od druge okusa in duha. Ostanke naj se kmalu porabijo, ali takoj oddado siromakom. V poletnem času mleko rado zasiri (gre skupaj, se zagriže). To se zgodi, ker mlečni sladkor zaradi glivic, ki so v mleku, začne vreti in se izpremeni v mlečno kislino. Da se to ne zgodi, je treba mleko hitro zavreti, hitro hladiti in je postaviti na hladan prostor. Večkrat je pa krivo tudi to, ker je posoda za mleko nesnažna, ali se je v njej kuhala kaka druga jed; zato zelo priporočajo, naj ima vsaka gospodinja za mleko posebne posode, v katerih ne kuha nobenih drugih jedi. Vso posodo za mleko (Zehar, latvice, lonce) pa mora imeti zelo snažno in čisto.

Razno.

Podajšano življenje. Všeč zboljšanih zdravstvenih razmer je naše življenje danes dosti daljše kakor je bilo pa življenje naših pradedov. V Ameriki so to natančno izračunili. Okoli 1. 1800. je znašala povprečna starost Američancev 35 let, okoli leta 1900. že 45 in leta 1921. celo 58 let! V 120 letih se je dvignila torej za 23 let. Od srednjega veka do danes se je pa starost kar podvojila.

S pšenice posejanega sveta v Italiji letos za 155.000 hektarov več kakor lani; prirastek je največji na Siciliji.

Skoraj 300 let rasute hiše. V selu Antronapina v Italiji je 27. julija 1642 velik plaz presti in kamenja zasul 42 hiš. Ker je plaz zajel gorski potok, je nastalo jezero. Sedaj so jezero navrtali in ga bodo odpeljali, in že prihajajo počasi zasute hiše na dan. Ena je že dva tretjini iz vode in je prav dobro ohranjena.

Prvi maršal. Angleški kralj je podelil generalu zračnega brodograjskega naslov maršal, kakor ga imata poveljnik arnade na suhem in pa poveljnik vojnega brodograjskega. Ta podelitev nam kaže rastoči pomen zračnega brodograjskega obrambo držav.

Grdoba. Ana Cuningham, 47 let stara, je v mestu Gary v Ameriki zastarala moža, tri sinove in hčerko. Naznačil jo je edini sin, ki je še ostal, 24 let star. Moč je umrl 2. julija 1918; v januarju 1922 sta mu sledila 19 letna hčerka in 23 letni sin, dva dni pred poroko, ki je v istem letu umrl drugi sin, star 18 let, in leta 1923. tretji sin, 10 let star. Zena je vsem bolnikom po zastarupljenju prav skrbno stregla in je po njih smrti globoko žalovala. Ko so jo aretirali, so dobili pri njej veliko arenika. Dognani so, da ji je bilo samo za denar, za katerega so bili umorjeni zavarovani.

Prijazno. V Burano pri Benetkah je preuzilkar Pietro Este zražgal hiralnico, ker je bil razžaljen. Vse poslopje je pogorelo, 100 stanovalcev hiše se je s težavo rešilo. Prijazni mož se je nato policiji sam javil.

Denar v poštem nabiralniku. V poštnem nabiralniku v Bologni na Laškem so dobili v odprtem pismu srečko, ki je zadel 100.000 lir. Ne vejo, če jo je kdo po pomoti noter vrzel ali nalašč. Če se je kdo zmotil, to je potem gledati!

Dr. Ivan Pregelj:

Deva zmagovita.

Povest iz naših dni.

(Dalje.)

Zvonilo je delopust pred praznikom. V društvu pri Orlih je vse šumelo, da bi se čim lepše pripravili za naslednji dan na Brezjah.

»Prapor bo treba pripeti,« je menil Podjamski Janez.

»Seveda, ta bi bila lepa, če bi na prapor pozabili,« se je zbudil od svojega dela Lokarjev Stefan.

»Kdo ima ključ?« je vprašal Janez.

»Jaz,« je rekel Stefan. »Enega pa Pavle.« Iskal je, a ni našel. Zato je rekel:

»Ali sem ga posejal? No, bo pa Pavle odprl. Tem boljše je zaprt, čim manj je ključev.«

»Pavleta ni tu,« je trpel Janez, ki je bil že ves iz sebe. »Hudnika, no, naj stopi kdo po Pavleta.«

»Čakaj,« je viknil tedaj Stefan, »zdi se mi, da je vendar ključ tu. Saj bo menda pravi.«

Sli so v sobo, kjer je bila omara za najdragocenejše premoženje orlovske družine. Tam so našli nekaj Orlic in Jeranovo Ano.

»Po prapor smo prišli,« je rekel Stefan.

»V Pavletovo pravico sezate,« se je pošalila deklica. Janez pa je že bil vzela drog za prapor, ki je bil prislonežen v kotu za omaro. Tedaj je odprl Stefan. Zastrmel je in zgibal z glavo.

»Prapora tukaj ni.«

»Ni? je vprašala Jeranova, »Mora biti.«

»Pa ga ni,« je skomizgnil Stefan z ramami.

»Hudnika vendar, kak red je to?« se je oglašil nevoljno Janez.

»Trebajo iti po Pavleta,« je rekel mirno Stefan, »ga je že spravil kam drugam. Morda se je bal vlage. Kdo gre po Pavleta?«

»Jaz,« se je oglasila Ana. Srce ji je drgetalo v čudni slutnji. Naglo je izginila. Skoro divjela je k Zalaznikovim. Pod njivami je zdaj nekdo zaklical nad njo. Iz lazusa se je bil vzdignil droban starček, ki ga je komaj spoznala, da je Zalaznikov »stric«.

Možiček je skoro pritekkel k dekletu in ji jecljaje začel pripovedovati, kar je vedel iz gostilne na sejmu. Dekle je zbledelo in vprašala, ali je Pavle doma. Starček je prikal. Že je drvela Ana navzgor. Zasopla je obstala pred Pavlom, ki je bil stopil iz hiše z milom, zrealom in brisalko, da bi se obril in očedil za drugi dan. Tedaj je zasopla deklica:

»Pavle, prapora ni.«

»Prapora?« je vprašal. »Kako, da ga ni?«

»Ni ga,« je rekla in solze so ji zalile oči. Tedaj je on prebledel in dejal:

»Ana, za božje ime, našega prapora praviš, da ni?«

»Našega.«

Pavle se domisli norčije pri Jeraju s pisanim trakom in ključem. Temna rdečica mu je zalila obraz.

»Jaz vem, kje je,« je sopla deklica.

»Ti veš?«

»Jerajeva ga ima.«

»Ni mogoče.«

Sopla je viharno, trpko je strmela Pavletu v obraz.

»Resnica je. Sam veš tako!«

Povedala, kar je bila izvedela od »stric«. Tedaj je rekel Pavle:

»Ana, kriv sem. Ne izdaj me. Prisežem pa ti, da je odslej med menoj in Jerajevu vse končano.«

»Ne to,« je rekla deklica. »A prapor moramo dobiti nazaj.«

»Ubijem jo, če ga takoj ne vrne, orožnikom naznanim,« je viknil Pavle. Deklica se je medlo nasmehnila in rekla:

»Čakaj,« je velela deklica. »Zdi se mi, da imam drugo orožje. Dala bo prapor rada nazaj sama od sebe.«

In že je drvela nizdol in tekla domov. Tam je vzela oni pisemski ovitek in stekla burno k Jeraju.

»Ti,« je rekla Jeranova pridušeno, »naš prapor nazaj!«

Ona druga je skušala slepomišiti.

»Prapor nazaj,« je še vedno pridušeno govorila Jeranova, »sicer, Ana, te prisilim.«

»Prisiliš?«

»Ali poznaš to pismo?« je tedaj izvlekla Jeranova ovitek onega pisma.

»Daj sem,« je planila Jerajeva.

»Za prapor!« je velela Jeranova.

Pet minut pozneje je nesla dragoceno blago povito v rdeči ruti proti domu. Brat jo je srečal na pragu. Začudil se je slovesni resnosti njeni:

»Saj je kot kraljica, pa ne kakor Ana, moja sestra...«

12. Deva zmagovita.

Nihče ni vedel, kaj se je bilo zgodilo. Stefan in Janez sta verjela, da je bil vzela Pavle prapor s seboj domov zato, da bi ga bolje spravil. Ana Jeranova pa je bila čudno bleda in molčeča. In to je dalo misliti Stefanu, a deklica se ni hotela razodeli. Ko se je zvečerilo, je stopila v cerkev, da bi se izpovedala. Šele po izpovedi je sinilo njeno lice vedreje. Stopila je pred okrašen oltar nebeške Kraljice, ki je kači glavo strla, in dolgo molila. In ko je domolila, je bilo vse veselo njeno srce.

* * *

Noč je gasnila. Zadnje žaganje dveh koscev, ki sta se spraševala od polnoči do dveh pod Zalaznikovimi v lazusu in logu, je utihnilo. Zvezde so utripale visoko. Težka rosa je padala. Do jutra je bilo še uro časa, ko se je že budilo Podgorje. Tedaj se zopet pedičkale prve prepelice, prvi petelini so stnili v noč, medel kres je vžsel izza gore, daljna ju-tranjica.

»Zdrava zvezda, znanilka dne!«

V prvi hladni rosi somrak jutra se je razvila četa podgorskih Orlov in Orlic. Orlice in druge goste so bili naložili na voze. Le najkrepkejši so hoteli iti peš.

»Prapor naprej!« je rekel načelnik Peter. Obetavljaje se je stopil Pavle pred četo. Ko je moral mimo Jeranove Ane, je povesil oči.

»Bog živi, Pavle!« je pozdravila, kakor da se ni bilo nič zgodilo. Ozrl se je po njej.

Glej, nasmehnila se je bila. Vtila mu je po guma v dušo.

»Bog plačaj, Ana!« je pozdravil še on, čudno izvorno, a od vsega srca.

»Srečno hodite!«

Nekaj vaščanov je klicalo za njimi.

»Odpustkov prinesite.«

»Prinesemo!«

»Bog vas živi!«

»Bog živi!«

Tako so šli na pot. Dan se je odpiral nad njim. Zdrava in v svojem zrelem zorenju se je budila zemlja. Pasem jutra je pela v nebo. Škrjanci, zvonovi, otroški klici iz revnih posteljic v veselo prebujenje... kaj je lepše mimo te pesmi?

* * * Kosec pomeni tu znanega ptiča.

(Prihodnjic konec.)

Fantovski večeri v pismih.

XVI.

Dragi fantje!

Precej časa je že minilo, odkar sem vam v XV. pismu opisal namen in lepoto orlovskih fantovskih večerov. Morebiti sem temu ali onemu med Vami, ki še ni Orel, zbudil željo, da bi tudi on hodil z drugimi fanti vred na fantovske večere, pa tudi sem morebiti temu ali onemu, ki je že Orel, zbudil vest, češ, ali jaz razumevam fantovske večere in sestanke tako lepo in idealno...?

Če bi mogli sedajle ob lepih pomladnih in poletnih večerih poslušati razgovore na fantovskih večerih naših Orlov, kaj menite, o čem bi se največkrat sukal pomek? Če me le vse ne moti, bi slišali največkrat pogovore o namerjanih izletih, prireditvah in nastopih: odsekovnih, srenjskih, okrožnih, ekspoziturnih...

Aha, prireditve! Ljudje pravijo: Orli imajo veselico. In med braveri mojih pisem jih je gotovo precej, ki poznajo Orle najbolj z raznih prireditvah in javnih nastopov. Nekateri od teh celo mislijo, da je prva orlovska naloga, prirediti od časa do časa »sijajno veselico«, na kateri so vsi orlovski prijatelji do pozne noči navele.

Sedaj že slutite, moji fantje, da vam mislim pisati nekaj besed o orlovskih prireditvah.

Radovedni ste, kaj bom zapisal za prvi namen orlovskih prireditvah, ko je videti, da mi izraz »veselica« ni posebno všeč. Toda jaz se nočem delati lepšega kot sem in tudi Orlov nočem povzdigovati preko zasluga, zato rečem: nič nimam zoper to, ako ima orlovska prireditve za prvi namen zabavo, veselje, razvedrilo.

Veselega človeka imajo radi Bog in ljudje, pravi znani pregovor. Posebno mlad človek je grd in neraben za življenje in njegove naloge, ako je rad žalosten, čmenren in pust. Nagnjenje do veselosti in smeha je sam Stvarnik vcepil človekovi naravi. Naraven in popolen človek torej nekako nujno išče zabave in veselja, če se mu to stadi, je treba reči, da v njegovi notranjosti ni več vse prav. Takega je zapisati med bolnike in mu je treba poiskati primernih zdravil.

Razume se pa, da je veselje zelo različno, zabava pa še bolj. Saj vemo, kako različne reči ljudi vesele. Poznamo celo ljudi, ki imajo veselje in zabavo v takih rečeh, ki se nam zde grde in nečastne za človeka, posebno za krščanskega človeka. V pijančevanju, v nečistosti in v podobnih razbrdanostih je njihovo veselje. Mi radi razmujamo glavo nad takimi ljudmi in jih zelo neusmiljeno obsojamo, pa bi bilo morda mnogo bolj na mestu, da bi jih pomilovali. Saj je bila morebiti njihova mladost žalostna, saj morda nikoli v življenju niso našli človeka, ki bi jim povedal in pokazal,

kakšno je lepo, čedno in za človeka dostojno, pošteno veselje. Njihova narava je veselje hotela, po njem hrepenela, poštenega veselja niso našli, kaj čuda, če so se zatekli k nelepemu veselju, ki se jim je od mnogih strani kar samo od sebe ponujalo? Seveda je v takih okolnostih moralo priti do tega, da je takim ljudem veselje le greh in da si brez greha veselja sploh misliti ne morejo. Ubogi so taki ljudje, in manj bi jih obsojali, če bi vedeli, da so njihovi grehi le za voženo razveseljevanje.

Orlovska organizacija ima gotovo v prvi vrsti to nalogo, da svoje fante obvaruje pred zavojenim, zmotnim razveseljevanjem. Po toči zvoniti je prepozno, zapeljanca spreobračati dostikrat tudi. Doktor še ni mlad fant nastopil napačne poti, takrat se mu najlažje pokaže prava. Fante naučiti dobrega, poštenega razveseljevanja — zakaj bi ne smel biti to prvi namen orlovskih prireditvah? Meni se zdi, da je to čisto gober namen.

Kako pa pride pošteno razveseljevanje na orlovskih prireditvah do veljave? Na več načinov. Na prvo mesto bi dejal jaz to okolnost, da najdejo fante na prireditvenem prostoru, na potu tje sebi enako družčino. Brez primerne družčine ni razveseljevanja, ni zabave. Dobro pripravljene orlovske prireditve so nekaki fantovski sestanki — prenešeni iz tesnega prostora društvene sobe v javnost. Neprisiljeno, svobodno občevanje med fanti je mogočen vzgon za dobro zabavo. — Dalje daje javnim prireditvam veliko mikavnost to, da se vrše večinoma pod milim nebom, v prosti naravi, da so združene za mnoge odseke z izletom v tuje kraje, kar vse ima za zbujenje veselja veliko moč. Prireditve same nudijo mnogo različnosti, pisanih slik, izbranih točk, godbe, petja, šale, smeha itd. Vse to nujno razvedri nerazvajeno in nepokvarjeno srce. — Poleg tega dajo prireditve fantom priliko, da se seznanijo z novimi ljudmi, s šegami in navadami teh ljudi, da vidijo nove kraje in se ogledajo njihovih posebnosti. — Veliko veselje je za fante na javnih prireditvah tudi to, da pokažejo pred javnostjo svoje spretnosti, sadove svojega truda in notranjega društvenega dela, z drugo besedo, da se pred gledavci malo postavijo. Ali je to obsodbe vredno? Rekel bi, da ne. — No, da ne bom prav nič hinavski, rečem še to: tudi razni »paviljoni« ob prireditvenem prostoru skrbijo za veselje in dokler vsa ta reč ne prestopi meje, ki jo začrtava hrepenenje po razveseljevanju — pamet v glavi, tako dolgo vse to ni čisto nič napačno. Fant, ki si je svoje nepokvarjeno srce napolnil z dostojnim veseljem na takem orlovskem izletu, je zavarovan, da ne bo hrepenel po »zavojenem« veselju, ki bi mu bolj po pravici dali ime — greh...

Zato želi sedaj v pomladnem in poletnem času našim fantom mnogo veselja na raznih orlovskih prireditvah njihov iskreni prijatelj star fant.

Diesel-motor 20 PS, nov, šele 2 leti v uporabi za mlin in žago, se vsled družinskih razmer po ugodni ceni proda. Več se izve pri gostilničarju Jakobu Povšetu v Stari cerkvi pri Kočevju. 4256

OD DANES IN VČERAJ

STRAŠNA VROČINA V NEWYORKU.

V Newyorku in drugih krajih Sev. Amerike je bila te dni taka vročina, kakršna ni omenjena v nobenem prejšnjem vremenskem poročilu. Otroci so medleli po šolah, trgovine so zapirali, hidrante po ulicah so odpirali in napeljevali vodo po ceveh naprej, da je brizgala po ulicah in so se ljudje v tankih oblekah takorekoč kar na cesti kopali. Na tisoče in tisoče ljudi je spalo po javnih parkih, drugi tisoči so pa hiteli k morju in so ležali tam kar v vodi. nekemu moškemu se je zmešalo in je v hipni zmedenosti ubil ženo, mater in otroke. Nekdo drugi se je pa v hipni zmedenosti poročil.

PSOM IN KITAJCEM VSTOP PREPOVEDAN.

Na Kitajskem je domača vojska. Zelo so hudi tudi na Evropejce. Saj ni čudno. V nekem trgovskem mestu Šanghaju, torej popolnoma na Kitajskih tleh, je velik park. Pri vходу v park sta dve tabli. Na eni je napisano: Pse v park voditi je prepovedano; na drugi pa: Kitajcem je vstop prepovedan. Park je angleška last. Ko je zadnjič Kitajka iz najbolj ugledne ministrske rodovine hotela skozi park, in sicer v družbi samih Evropejcev, ji angleški policist ni dovolil vstopa. Umljivo je torej, da se Kitajci razburjajo.

OPERACIJA LEVA.

Mladega leva je pariški živinozdravnik Roeland operiral; lev je imel več globokih ran, ker je bil padel v jamo, napolnjeno s črepinjami. Prav rad se je dal zvezati in je operacijo voljno prenašal. Če je bila bolečina prehuda, so mu dali palico, da jo je grizel.

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

Mladenci, Primorec, 17 let, močan, se želi izučiti mehan. obrti (stanovanje in hrana v hiši). Pisma pod št. 4252 na upravo »Domoljuba«.

POZOR! KMETOVALCI!

Došli so vsakovrstni poljedelski stroji, katere dobite po najnižjih cenah pri

FRANC HITI,
Martínova cesta št. 2.

Proda se hišica z vrtom, skobelnik (Hobelbank) in krojaški tiv. stroj. — Srednjaya 28 p. Kamniku.

HLAPEC za župnišče — k 2 konjema — se sprejme od 15. do 30. funija. Naslov pove uprava »Domoljuba« pod št. 4255.

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačevine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

1. Amerika

Imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz našega ameriškega bombaža. — Po triletnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

Specialna mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računskih in drugih strojev **LUDVIK BARAGA**, Ljubljana, Selenburgova ulica 6

Če potrebujete elektromotorje ali če hočete izgraditi električne centrale, obračajte se na:

Škodove zavode

zastopstvo za Slovenijo

Selenburgova ul. 7

Poset inženirja je brezplačno na razpolago.

Žagovodja, žagarji, drvarji!

ŽAGOVODJA spreten in zanesljiv — več GATERISTOV in CIRKULARISTOV — rabi družba »JEZERSKO« v Kokri nad Kranjem. Ponudbe naj se pošljejo za nastop 1., deloma 15. julija, z navedbo dosejanega službovanja. Gozdni akordanti ali pa tudi posamezni delavci za gozd in žago naj se pa zglasijo osebno.

Posestvo naprodaj na Kupljeniku pri Bledu, obsegajoče: hišo, 4 gozdne parcele, travnike, njive. Posejano 14 mernikov, pridelava se 40 voz sena, redi 6 goved, 5 prašičev. Cena 75.000 Din. Več pri: vulgo Ledrar, Boh. Bela.

KOBILARNA »VERD« kupi nekaj čistokrvnih plemenitih **KOBIL lipicanske pasme.** Ponudbe pod: Kobilarna »Verd«, pošta Vrhnika.

Koliko stara hoče biti žena

odloči ona sama s tem, da svoj obraz neguje ali panemari. Žena ostane vedno mlada, ako rabi **Fellerjevo ELSA - OBRAZNO POMADO**, ki stori kožo v najkrajšem času belo, mehko, nežno in čisto. Za racionalno nego las naj se uporablja Elsa-pomada za lase! Enako moški, ki nečejo biti plešastil! Za poskus 2 lončka za 36 Din, ako se pošlje denar naprej, ali pa 46 Din po povzetju od lekarnarja EUGEN V. FELLER v Stubič Donji, Elsa trg 16 — Hrvatska. 7045

Zoper obolenje prašičev

podajajte varstveno 1- do 2-krat na teden po eno malo žličko Sadnikarjevega zdravilnega praška! Kako rabiiti v bolezni, je v navodilu. Vrečica 12 Din, če se pošlje denar v pismu naprej, sicer povzete. Izdeluje in razpošilja samo lekarnar HOCEVAR, Vrhnika. — V zalogi tudi vsa druga zdravila za živino!

MLINSKI KAMNI

Bogata izbira naravnih in umetnih MLINSKIH KAMNOV za vsakovrstno meljavo proti garanciji po zmerni ceni samo pri tvrdki

ČADEŽ in BRCAR, Ljubljana, Kolodvorska ul. 35.

Za nakup vsakovrstne železine kakor: cementa, nosilk, pocinkane pločevine in poljedelskih strojev priporočamo staro domačo tvrdo

Schneider & Verovšek

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

Bogata zaloga najboljših kosilnih strojev, vseh vrst gepeljnov, mlaticnic, čistilnic, mlinov in raznih stiskalnic za sadje in grozdje, slamoreznic in vsega orodja v najboljši kakovosti, kakor pred vojno. — Zahtevajte ilustrovani cenik!

Želim se seznaniti

v svrhu ženitve z dekletom z dežele ali vdovo. Ponudbe na upravo lista pod: »Ženitev« št. 4121.

Najboljši šivalni stroj je edino le Josip Petelinca
 znamke **Gritzner in Adler**
 za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Prašarnovega spomenika, ob vodu
 Pouk v razenju brezplačen. Večletna garancija.
Delavnica za popravila
 Na veliko Telefon 913 Na malo



GLINASTE PEČI

v vseh vzorcih in barvah, od priproste krušne do najfinejše sobne peči, kakor tudi popravila in predelave istih ter bele in modre tablice za oblaganje sten in štedilnikov nudi po nizkih cenah

F. JERKO IN DRUG

pečarija, Črnuče, p. Ježica pri Ljubljani.

DEKLE ki je vajeno gospodinjstkih del in kuhe, se sprejme. (Prednost imajo starejše članice Marijine družbe). — Trgovina **BORŠTAR, Sp. Šiška.**

Iščem **ČEVLJARSKEGA VAJENCA.**

Kristančič Filip, Kranj 34.

Mizarskega vajenca sprejme Ivan Napast, mizar, Vižmarje, pošta št. Vid nad Ljubljano. — 4104

Prvovrstna moka iz valjčnega mlina se dobiva v vsaki množini po najnižji ceni v trgovini **SOTELŠEK, Kamnik, Šutna.** 4107



FIZOL vseh vrst, suhe gobe, repno seme, kumno, mravljična jajca in druge pridelke kupuje

Sever & Komp. Ljubljana.

Ceno sporočamo na zahtevo.

Naprodaj več moških in ženskih oblek, daljnogled, električni aparat, pohištvo, Marija Jelenič, Stara pot 1. 1/3 vrata. 11.—8.

Belo platno

trpešno »Trst« m 13 Din, močno »Sava« 15 Din, Slovensko platno zelo močno 16 Din, fina »Boograd« tkanine 17 Din, zelo fina tkanine »Gorica« za srajce 19 Din, posebno fini »natural šiton« 22 cm 22 Din, razpošilja velarjgovina R. Sternbecki, Celje št. 19. Ilustrirani cenik s čez 1000 slikami se pošlje vsakemu gostu, vzorci od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe pa samo za 8 dni na ogled. Kdor pride s vlakom osebno kupovat, dobi nakupu primerno povrnitev vožnje. Naročila čez 500 D n postnino prosto. — Trgovci engross cen.



IVAN JAK in sin

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta št. 2.

Najboljši šivalni stroji in pletilni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena leta 1867. — Vezenje počuje brezplačno. Posamezni deli koles in šival. strojev. — 10 letna garancija. — Pisalne stroje »ADLER« in »URANIA«. Kolesa iz prvih tovarn »Dürkopp«, »Styria«, »Waffenrad« in »Kaysers«.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Brzjav.: Gospobanka.

Račun poštnega čekovnega urada za Slovenijo št. 11.545

v lastni palači (vis à vis hotela »Union«).

Račun poštnega čekovnega urada v Zagrebu št. 39.000

Podružnice: Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad K 60.000.000.—, vloge nad K 600.000.000.—

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji

Amerikanski oddelak: Direktno zveze z ameriškimi bankami. — Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.